

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้าน หมู่บ้าน โป่งบุญเจริญ

ตำบลวังพิถุล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีพุทธศักราช 2549

The Application of Sufficiency Economy for Villagers Life of People in

Poungbungjalearn Village, Voungpikoon Sub-district, Bungsampun District,

Pechabun Province, 2006

โดย

นางสาวสาวิตรี ศรีสุนทร

รับ
18710
2549

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน **73092**
วัน,เดือน,ปี..... **3 . ก.ค. 2550**

b. 117835A0
i.

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร – การผลิตสัตว์

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ

ปีการศึกษา 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ

ปีการศึกษา 2549

ชื่อเรื่อง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้าน หมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิกูล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีพุทธศักราช 2549

The Application of Sufficiency Economy for Villagers Life of People in Pongbungjalearn Village, Voungpikoon Sub-district, Bungsampun District, Phechabun Province, 2006

ชื่อ-สกุล นางสาวสาวิตรี ศรีสุนทร

สาขาวิชา เทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตสัตว์

ภาควิชา วิศวกรรมเกษตร

คณะ วิศวกรรมศาสตร์อุตสาหกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ภัคพงศ์ ปวงสุข

บทคัดย่อ

จากการวิจัยเรื่อง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้าน หมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิกูล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีพุทธศักราช 2549 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานภาพพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ 3) เพื่อศึกษาถึงการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต และ 4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต ทำการสัมภาษณ์ชาวบ้านจำนวน 60 คน จาก 150 คน คิดเป็นร้อยละ 40 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการศึกษาข้อมูล สถานภาพพื้นฐานทั่วไปชาวบ้านส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.0) มีอายุ 41 – 50 ปี (ร้อยละ 40.0) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 85.0) จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 45.0) ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม (ทำไร่ทำนา) (ร้อยละ 43.3) เป็นหลัก และประกอบอาชีพเสริมเพียง (ร้อยละ 21.0) โดยเลี้ยงวัวเนื้อเป็นอาชีพเสริมมากที่สุด (ร้อยละ 28.5) มีรายได้ทั้งหมดอยู่ระหว่าง 50,001–100,000 บาท/ปี (ร้อยละ 71.6) ส่วนใหญ่มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 18.3) คือ ตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 45.4) มากที่สุด

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ มีพื้นที่ทั้งหมด 4,300 ไร่ มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบ มีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งน้ำ 111 ไร่ เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวน 2 แห่ง สระส่วนตัว 9 แห่ง มีบ่อน้ำบาดาล 4 แห่ง มีป่าไม้ธรรมชาติ 1 ไร่ 3 งาน มีถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้าน 4 สาย มีระบบน้ำประปา 2 แห่ง ระบบไฟฟ้ามีการใช้ไฟฟ้าทั่วครัวเรือน มีโทรศัพท์สาธารณะ 2 แห่ง และมีวัด 1 แห่ง ชาวบ้านประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก อาชีพรับจ้างและเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.38$) โดยมากกว่าครึ่งชาวบ้านมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด มีธรรมาภิบาล มีเหตุผล รู้คุณค่าซื้อแต่สิ่งจำเป็น ลดความฟุ่มเฟือยเพื่อครอบครัว (ร้อยละ 53.3) ความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความมีเหตุมีผล ชาวบ้านมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) โดยชาวบ้านมีการคิดไตร่ตรอง มีการวางแผนก่อนใช้จ่ายเงินในครอบครัว โดยซื้อแต่สิ่งจำเป็น โดยจัดลำดับก่อนหลัง (ร้อยละ 61.7) เรื่องภูมิคุ้มกันที่ดี (การมีหลักประกันทั้งตนเองได้) ชาวบ้านมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$)

ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความพอดีด้านจิตใจในระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$) โดยพิจารณาและพอใจในสิ่งที่ตนมี ทั้งตนเองและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน (ร้อยละ 48.3) มากที่สุด ความพอดีด้านสังคม มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.27$) มากกว่าครึ่งมีการอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีการวางตัวให้เหมาะสม และเป็นคนดีของสังคม (ร้อยละ 53.3) ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 43.3) ความพอดีด้านเทคโนโลยี มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับงาน ใช้เท่าที่จำเป็นและอย่างรู้คุณค่า มีเหตุผล (ร้อยละ 60.0) มากที่สุด ความพอดีด้านเศรษฐกิจ มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) ชาวบ้านหมู่บ้านส่วนใหญ่มีการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ มีการจัดทำบัญชีครอบครัว และการหมุนเวียนเงินในครอบครัว (ร้อยละ 46.7) การปฏิบัติตนเป็นคนดี มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$) โดยส่วนใหญ่มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันในชุมชน โดยไม่หวังผลตอบแทนรวมทั้งไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน (ร้อยละ 48.3) การมีส่วนร่วมในชุมชน มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.35$) โดยให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 81.7) มากที่สุด การเสริมสร้างการทำมาหากิน ความสามัคคี ช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และดำรงรักษา

วัฒนธรรมของชุมชน มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.37$) โดยมีความตระหนักถึงการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน เช่น งานบุญและกิจกรรมอื่น ๆ (ร้อยละ 51.7) การพึ่งตนเองได้ของชุมชน มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) โดยมากกว่าครึ่งมีการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนโดยการจัดกีฬาต้านยาเสพติด (ร้อยละ 55.0) ชาวบ้านติดตามข่าวสารและความรู้จากโทรทัศน์เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.3)

ชาวบ้านไปงบุญเจริญเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.7) มีการปฏิบัติตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักการใช้จ่ายอย่างประหยัดและใช้จ่ายแต่สิ่งจำเป็นมากที่สุด (ร้อยละ 65.0) การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว (ร้อยละ 96.6) โดยจัดลำดับความจำเป็นก่อนหลังมากที่สุด (ร้อยละ 61.0) ชาวบ้านทั้งหมดมีการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม (ร้อยละ 100) มีการลด ละเลิกการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง (ร้อยละ 98.3) มีการเก็บสะสมทุนสำรองของตนเองและครอบครัวเพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน ในยามเดือดร้อนตกทุกข์ได้ยาก (ร้อยละ 98.3) มีการเก็บออมเงิน โดยเก็บจากรายได้ที่ขายผลผลิตและจากลูกส่งให้ (ร้อยละ 59.3) การลด ละ เลิกอบายมุขที่เป็นสาเหตุของความเสื่อมแก่ชีวิตครอบครัวและสังคม (ร้อยละ 95.0) ส่วนใหญ่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข (ร้อยละ 68.3) ชาวบ้านทั้งหมดให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือแบ่งปันแก่เพื่อนบ้านข้างเคียงและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ (ร้อยละ 100) ช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของให้แก่เพื่อนบ้านตามที่มีโอกาส (ร้อยละ 53.3) การให้ความช่วยเหลือร่วมมือแบ่งปันแก่ชุมชนข้างเคียง (ร้อยละ 61.7) การธำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนและชุมชน (ร้อยละ 81.7) มีการเข้าวัดทำบุญ ถวายทาน ฟังธรรม และปฏิบัติธรรม (ร้อยละ 29.4)

ชาวบ้านมากกว่าครึ่งมีความสุขในครอบครัวกับการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในดำรงชีวิต มีระดับความสุขในครอบครัวเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) ชาวบ้านเกือบทั้งหมดมีการถ่ายทอดแนวทาง วิธีการปฏิบัติตนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ลูกหลานและผู้ใกล้ชิด (ร้อยละ 80.0) และสอนให้เป็นคนดีใช้ชีวิตอย่างพอเพียง (ร้อยละ 26.6)

ข้อเสนอแนะบางประการของงานวิจัย จากผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านมีการรับรู้หรือเรียนรู้เกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ดังนั้นภาครัฐและเอกชนสามารถส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความรู้เพิ่มขึ้นและถูกต้อง โดยสื่อโทรทัศน์จึงเป็นสื่อหลักและนอกจากนี้แล้วยังสามารถส่งเสริม โดยใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การจัดอบรม การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในหมู่บ้าน และสื่ออื่น ๆ ให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และควรมีการกระจายและขยายพื้นที่ศึกษาให้มากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการส่งเสริมเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อให้เกิดความมั่นคงแก่ชาวบ้านและการพัฒนาชุมชนของประเทศต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่านด้วยกัน โดยเฉพาะ อาจารย์ ดร. ภัคพงศ์ ปวงสุข ซึ่งเป็นที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้ปัญหาพิเศษนี้มีความถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ ยังได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านในหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิกุล อำเภอ บึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการให้สัมภาษณ์ และขอขอบคุณผู้ที่ไม่กล่าวนามมารวมทั้งเพื่อน ๆ ที่เสียสละเวลาช่วยเหลือ

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่อุปการะเลี้ยงดูให้ได้รับการศึกษาและให้ทุนในการวิจัย จนทำให้ปัญหาพิเศษนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ความดีและประโยชน์ที่เกิดจากการทำปัญหาพิเศษฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอบแต่ บิดา มารดา อาจารย์และผู้ทีกรุณาให้ความช่วยเหลือทุกท่านอย่างจริงใจ

สาวิตรี ศรีสุนทร

มีนาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อปัญหาพิเศษ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ขอบเขตของปัญหา.....	3
1.4 นิยามศัพท์.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาของไทย.....	5
2.2 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	7
2.3 ฐานความคิดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	8
2.4 ปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.....	9
2.5 พัฒนาการของระบบเศรษฐกิจ.....	10
2.6 หลักการพึ่งตนเอง.....	12
2.7 การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ.....	13
2.8 กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.....	15
2.9 เศรษฐกิจชุมชน.....	16
2.10 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง.....	17
2.11 ตัวชี้วัดการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ.....	18
2.12 ค่านิยมของสังคมไทย.....	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	22
3.1 ประชากร.....	22

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	22
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	22
3.3.2 วิธีดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์.....	23
3.3.3 วิธีดำเนินการสัมภาษณ์.....	23
3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ.....	23
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล.....	24
4.1 ผลการวิจัย.....	24
4.2 วิจารณ์ผลการวิจัย.....	53
บทที่ 5 สรุปและเสนอแนะ.....	56
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	56
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	59
บรรณานุกรม.....	60
ภาคผนวก.....	62

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	24
2	24
3	25
4	25
5	26
6	26
7	27
8	28
9	28
10	29
11	30
12	30
13	31
14	32
15	32
16	33
17	34

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความพอดีด้านสังคม..... 34
19	ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความพอดีด้านสังคม..... 35
20	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม..... 35
21	ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความพอดีด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม..... 36
22	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความพอดีด้านเทคโนโลยี..... 37
23	ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความพอดีด้าน เทคโนโลยี..... 37
24	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความพอดีด้านเศรษฐกิจ..... 38
25	ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความพอดีด้าน เศรษฐกิจ..... 38
26	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับ ชุมชนของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง การปฏิบัติตนเป็นคนดี..... 39
27	ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นคนดี..... 40
28	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง การมีส่วนร่วมในชุมชน..... 40
29	ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง การมีส่วนร่วมใน ชุมชน..... 41

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
30 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับ ชุมชน ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง การเสริมสร้างการทำความคิด ความสามัคคี ช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน.....	41
31 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง การเสริมสร้างการทำความคิด ความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของ ชุมชน.....	42
32 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับ ชุมชน ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง การพึ่งตนเองได้ของชุมชน (ความเข้มแข็งของชุมชนและระหว่างชุมชน)	42
33 รู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง การพึ่งตนเองได้ของชุมชน (ความเข้มแข็งของชุมชนและระหว่างชุมชน)	43
34 ความรู้ความเข้าใจการปรับใช้หลักแนวคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ.....	44
35 แหล่งความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง.....	45
36 การปฏิบัติตนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในการ การดำรงชีวิต.....	46
37 ความสุขของครอบครัวกับการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนว พระราชดำริมาใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ.....	51
38 การถ่ายทอดแนวทาง วิธีการปฏิบัติตนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ ลูกหลานและผู้ใกล้ชิด.....	51
39 วิธีการถ่ายทอด การปฏิบัติตนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ลูกหลานและ ผู้ใกล้ชิด.....	52

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันคนไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา การดำเนินการแก้ไขและช่วยเหลือประชาชนในระดับนโยบายของประเทศไทยในหลายปีที่ผ่านมา กลับมีความไม่ยั่งยืนและส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจระดับรากหญ้าโดยตรง โดยเฉพาะเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศด้วย จากวิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าว ภาคธุรกิจภาคอุตสาหกรรม บางส่วนต้องปิดตัวลง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับล่างหรือระดับรากหญ้าของประเทศให้แข็งแรง ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันได้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล

แนวทางการทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้เกษตรกรหรือประชาชนทั่วไป ทำไร่นาสวนผสมและการทำเกษตรผสมผสาน ปลูกผักสวนครัวเพื่อลดค่าใช้จ่าย ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและวัสดุเหลือใช้เป็นปัจจัยการผลิตปุ๋ย และการผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์เป็นต้น การปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ ยึดหลักความประหยัด อดออม ค่าใช้จ่าย ลดความฟุ้งเฟ้อ ในการดำรงชีพ (อรุณี ปิ่นประยงค์, 2542: <http://www2.doae.go.th>)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มี ความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการ

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2549: <http://www.doae.go.th>)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่พอเพียงกับตัวเอง ทำให้อยู่ได้ ไม่ต้องเดือดร้อน มีสิ่งจำเป็นที่ทำได้โดยตัวเอง ไม่ต้องแข่งขันกับใคร และมีเหลือเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ไม่มี อันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในชุมชน และขยายไปจนสามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจระบบเปิดที่เริ่มจากตนเองและความร่วมมือ วิธีการเช่นนี้จะคงศักยภาพของ ประชากรออกมาสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับ “จิตวิญญาณ” คือ “คุณค่า” มากกว่า “มูลค่า” ในระบบเศรษฐกิจพอเพียงจะจัดลำดับความสำคัญของ “คุณค่า” มากกว่า “มูลค่า” มูลค่านั้นขาดจิตวิญญาณ เพราะเป็นเศรษฐกิจภาคการเงิน ที่เน้นที่จะตอบสนองต่อความต้องการที่ไม่จำกัดซึ่งไร้ขอบเขต ถ้าไม่สามารถควบคุมได้การใช้ทรัพยากรอย่างทำลายล้างจะรวดเร็วขึ้นและปัญหาจะตามมา เป็นการบริโภคที่ก่อให้เกิดความทุกข์หรือพาไปหาความทุกข์ และจะไม่มีโอกาสบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริโภค ที่จะก่อให้เกิดความพอใจและความสุข (Maximization of Satisfaction) ผู้บริโภคต้องใช้หลักขาดทุนคือกำไร (Our loss is our gain) อย่างนี้จะควบคุมความต้องการที่ไม่จำกัดได้ และสามารถจะลดความต้องการลงมาได้ ก่อให้เกิดความพอใจและความสุขเท่ากับได้ตระหนักในเรื่อง “คุณค่า” จะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้ ไม่ต้องไปหาวิธีทำลายทรัพยากรเพื่อให้เกิดรายได้มาจัดสรรสิ่งที่เป็น “ความอยากที่ไม่มีที่สิ้นสุด” และขจัดความสำคัญของ “เงิน” ในรูปรายได้ที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคลงได้ระดับหนึ่ง แล้วยังเป็นตัวแปรที่ไปลดภาระของกลไกของตลาดและการพึ่งพิงกลไกของตลาด ซึ่งบุคคลโดยทั่วไปไม่สามารถจะควบคุมได้ รวมทั้งได้มีส่วนในการป้องกันการบริโภคเกินแบบ (Demonstration Effects) จะไม่ทำให้เกิดการสูญเสีย จะทำให้ไม่เกิดการบริโภคเกิน (Over Consumption) ซึ่งก่อให้เกิดสภาพเศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา การพัฒนายั่งยืน (ศูนย์สารสนเทศ, 2549: http://www.prdnorth.in/The_king/gallery.php)

หมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เป็นหมู่บ้านหนึ่งในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ชาวบ้านได้รับผลกระทบเช่นเดียวกับหมู่บ้านอื่น ๆ ซึ่งชาวบ้านในหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับอาชีพหลักของตนมาช้านานนับตั้งแต่บรรพบุรุษ จากการเปลี่ยนแปลงของภาคสังคมระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งอาจทำให้วิถีการดำรงชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนไป และปัจจุบันมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำ หลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปรับหรือประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนการกำหนดนโยบายระดับท้องถิ่น การส่งเสริมการพัฒนาสังคมใน

หมู่บ้านโป่งบุญเจริญ และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้านอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ในแนวทางของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำรงชีวิต เพื่อการพัฒนาสังคมท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของชาวบ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาถึงการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในวิถีประจำวันของชาวบ้าน หมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในวิถีประจำวันของชาวบ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

1.3 ขอบเขตของปัญหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาถึง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิถีประจำวันของชาวบ้านโป่งบุญเจริญตำบลวังพิถล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีพุทธศักราช 2549 โดยศึกษาถึงสภาพทั่วไปของชาวบ้านโป่งบุญเจริญ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิถีประจำวัน และปัญหาและอุปสรรคของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิถีประจำวัน

1.4 นิยามศัพท์

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาที่คงอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ลีลาภรณ์ บัวสาย, 2549: 9 - 11)

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน (สำเนียง ประยุทธ์ศ, 2549: <http://www.gotoknow.org/blog/samnieng/67688>)

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ (กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง, 2550: <http://www.sufficiencyeconomy.org>)

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล (กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง, 2550: <http://www.sufficiencyeconomy.org>)

ชาวบ้าน หมายถึง ชาวบ้านที่อาศัยและตั้งรกรากอยู่ในหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิรุณ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ในระยะเวลาที่ทำการศึกษา

หมู่บ้าน หมายถึง หมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิรุณ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิรุณ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. ได้ข้อมูลสภาพทั่วไปของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิรุณ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
3. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้านอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน
4. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เพื่อการวางแผนส่งเสริมการประชาสัมพันธ์หรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ ที่เกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาของไทย

เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีจุดเริ่มต้นจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาประเทศซึ่งจะต้องเน้นการสร้างพื้นฐาน คือ “ความพอมีพอกิน พอใช้” ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยวิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ หลังจากนั้นในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 ณ ศาลาดุสิดาลัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้น “พอมมีพอกิน” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในปี 2517 นั่นคือที่มาของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่ใช้เป็นวิสัยทัศน์ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 ในปัจจุบัน

ในการบรรลุเป้าหมายสุดท้ายในการสร้าง “ความพออยู่พอกิน” ให้กับประชาชนชาวไทยทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรผู้ยากไร้ในชนบท จากพระราชดำรัสในปีต่อ ๆ มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี 2537 ได้แสดงว่าพระองค์ได้มีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนห้าประการตามลำดับ คือ

1. ปรับแก้สภาพทางกายภาพของพื้นดินให้ประเทศไทยเป็น “สุวรรณภูมิ” คือ มีพื้นดินอุดมสมบูรณ์โดยการปรับเปลี่ยนสภาพดินที่เป็นที่ดอนแห้งแล้ง มีปัญหาดินเค็ม ดินคาล ดินเปรี้ยว หรือเป็นพื้นที่น้ำท่วมขังที่มีสภาพเป็นกรดให้เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการเพาะปลูก
2. เน้นความสามารถในการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยเน้นการประหยัดแต่ถูกต้องหลักวิชาการ
3. ส่งเสริมให้มีการผลิตที่หลากหลาย (Diversification) เพื่อลดความเสี่ยงและช่วยให้เกิดมีกระแสรายได้ (Cash – flow) ที่สม่ำเสมอ
4. ส่งเสริมให้มีสถาบันหรือองค์กรของเกษตรกรเข้ามาช่วยแก้ปัญหาไม่ว่าจะเป็นธนาคารข้าว ธนาคารกระบือ และกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

5. ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น การแปรรูปน้ำมันดิบ แปรรูปผักและผลไม้ เป็นต้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เพิ่มการจ้างงาน เพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่เกษตรกร เนื่องจากช่วยให้สินค้าอยู่ในตลาดได้เป็นเวลานานมากขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานตามขั้นตอน 5 ประการ ในการสร้างความ “พออยู่พอกิน” หรือเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ในขั้นตอนที่ 1 ถึง 3 ก็คือทฤษฎีใหม่ที่ว่าด้วยการทำการเกษตรกรรมในขั้นที่หนึ่งนั่นเอง ส่วนขั้นตอนที่ 4 และ 5 ก็คือทฤษฎีใหม่ในขั้นที่สอง จากข้อเสนอทฤษฎีใหม่ในฐานะที่เป็นตัวอย่างรูปธรรมของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เห็นได้ชัดว่ามีได้จำกัดเฉพาะการเน้นความสามารถในการพึ่งตนเองอย่างเดียว แต่เมื่อเกษตรกรมีความเข้มแข็งพอก็รวมกลุ่มกันทำการค้าขายได้ และไม่จำเป็นจะต้องจำกัดอยู่เฉพาะการค้าขายภายในประเทศ เพราะทฤษฎีใหม่ในขั้นตอนที่สามก็จะช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรทำการค้าขายแข่งขันกับต่างประเทศได้ ภายหลังจากที่เศรษฐกิจของกลุ่มมั่นคงแข็งแรงและสามารถร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับกลุ่มทุนและกลุ่มพลังงานได้เป็นอย่างดี (อภิรักษ์ พันธเสน, 2546: 368)

หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วนดังนี้ (ลีลาภรณ์ บัวสาย, 2549: 9 - 11)

1. กรอบแนวคิด ที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติคนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติคนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กันดังนี้

- ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น

- ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

- การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน อย่างรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

- เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภ และไม่ตระหนี่

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

2.2 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

หลักความคิดที่ว่าด้วย “เศรษฐกิจพอเพียง” มีคุณค่าและความหมายกว้างใหญ่ไพศาลเกินความนอกเหนือออกไปจะถือกันเป็นแค่เพียงวิธีการหรือมาตรการแก้ไขปัญหาวิกฤตเฉพาะหน้าชั่วคราวชั่วคราวที่เศรษฐกิจพอเพียงส่งผลถึงกาลแตกดับค่าเงินบาทตกต่ำ หนี้สินพันตัว ธุรกิจและสถาบันการเงินล้มละลาย ผู้คนนับล้าน ๆ ต้องพากันคกงาน ฐานะรายได้ตกต่ำ ความยากจนยากไร้แผ่ขยาย ในขณะที่บริการและสวัสดิการสังคมต้องถูกตัดทอนลดน้อยถอยลงไป ตลอดจนปัญหาสังคมอื่น ๆ

ในสภาวะการณ์และปัญหาอันมีขอบข่ายกว้างใหญ่ไพศาลเช่นนี้เองที่ “เศรษฐกิจพอเพียง” สื่อความหมายสำคัญในฐานะเป็นหลักการสังคมที่พึงยึดถือควบคู่กันไปกับหลักการ “เศรษฐกิจเสรี” ซึ่งฐานะความชอบธรรมมีแต่จะเสื่อมถอยลงไป ด้วยเหตุเพราะถือพลอำนาจเป็นใหญ่ ประเทศกำลังพัฒนาอย่างเช่นไทยแม้จะเป็นสังคมเศรษฐกิจเล็ก ๆ แต่ก็อยู่ในฐานะที่จะประพฤติกปฏิบัติเช่นนั้นได้ จากฐานต้นทุนการวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ รวมทั้งฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ทั้งนั้น หมายความว่าจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และจิตสำนึกกันอย่างขนานใหญ่และจริงจัง นั่นก็คือ ปรับเปลี่ยนจากกระแสความคิดเจริญรอยตามแนวทางการพัฒนาที่มุ่งแต่ยึดถือและพึ่งพาทภายนอกเป็นใหญ่ ให้ปรับเปลี่ยนมาสู่ความรู้ความเข้าใจถึงฐานะความเป็นจริงของสังคมวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงถึงระดับภูมิภาค

ในทางปฏิบัติ ในสภาวะความไม่สมดุลที่เป็นอยู่ จุดเริ่มต้นของการพัฒนา “เศรษฐกิจพอเพียง” ก็คือ การฟื้นฟูฐานะเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ในแง่ “เศรษฐกิจพอเพียง” ให้ความหมายเป็นทั้งหลักการและกระบวนการทางสังคมว่ากันตั้งแต่ขั้นฟื้นฟูและขยายเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพออยู่พอกิน ขึ้นไปถึงขั้นแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือนสร้างอาชีพและทักษะวิชาการที่หลากหลาย เกิดตลาดซื้อขาย สะสมทุน ฯลฯ และบนพื้นฐานเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนนี้เองที่เศรษฐกิจจะพัฒนาขึ้นมาอย่างมั่นคง ทั้งในด้านกำลังทุนและตลาดภายในประเทศ รวมทั้งเทคโนโลยี ซึ่งจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาจากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ภายในชาติ และทั้งที่จะพึ่งพิงค้ำจุน เรียนรู้ จากโลกภายนอก ในแง่ “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงมีความหมายเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันให้กับ “โลกาภิวัตน์” หรือความจำเป็นที่สังคมไทยต้องคล้อยตามกระแสโลก ได้เป็นไปในแนวทางที่เอื้ออำนวยต่อความเป็นอิสระเสรีความมั่นคง (สมทร์ จามริก, 2542 : 164-167)

การจะพัฒนาประเทศเพื่อทำให้คนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดีต้องการการพัฒนาแบบยั่งยืนยาวนาน ซึ่งหมายถึงการพัฒนาที่ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับคนและทรัพยากรในประเทศ มีแนวคิดที่ตรงกันข้ามกับ การพัฒนาแบบมุ่งกำไรสูงสุด ความเติบโตสูงสุด การบริโภคสูงสุด ที่รัฐบาลโฆษณาให้คนส่วนใหญ่เกิดแนวคิดคล้อยตาม

การพัฒนาแบบยั่งยืน ไม่ได้มีความหมายแค่การทำเกษตรทางเลือก เน้นการใช้สารอินทรีย์จากธรรมชาติแทนสารเคมี หรือใช้เทคโนโลยีทางเลือกอื่น ๆ (สาธารณสุข พลังงาน การแปรรูป ฯลฯ) ที่ทำลายสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า (และดีต่อสุขภาพมากกว่า) การพัฒนาแบบกอบโกยล้างผลาญ ที่ใช้สารเคมี พลังงานจากฟอสซิล สารสังเคราะห์ต่าง ๆ เท่านั้น หากการพัฒนาแบบยั่งยืนยังรวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตแบบประหยัดเรียบง่ายของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพึ่งตนเอง เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ และเศรษฐศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย (วิทยากร เชียงกูล, 2547: 97-99)

2.3 ฐานความคิดการพัฒนาเพื่อความพอเพียง (สำนักพัฒนาสังคม, 2549: 11-22)

1. ยึดแนวพระราชดำริในการพัฒนา “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามขั้นตอน “ทฤษฎีใหม่”
2. สร้าง “พลังทางสังคม” โดยการประสาน “พลังสร้างสรรค์” ของทุกฝ่ายในลักษณะ “พหุภาคี” อาทิ ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนนักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อใช้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชน
3. ยึด “พื้นที่” เป็นหลัก และใช้ “องค์กรชุมชน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่วนภาคีอื่น ๆ ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นอำนวยความสะดวกส่งเสริม สนับสนุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ใช้ “กิจกรรม” ของชุมชนเป็น “เครื่องมือ” สร้าง “การเรียนรู้” และ “การจัดการ” ร่วมกัน พร้อมทั้งพัฒนา “อาชีพที่หลากหลาย” เพื่อเป็น “ทางเลือก” ของคนในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างทั้งด้านเพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะเศรษฐกิจ ฯลฯ

5. ส่งเสริม “การรวมกลุ่ม” และ “การสร้างเครือข่าย” องค์กรชุมชนเพื่อสร้าง “วัฒนธรรมจริยธรรม” และ “การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ” อย่างรอบด้าน อาทิ การศึกษา สาธารณสุข การฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

6. วิจัยและพัฒนา “ธุรกิจชุมชนครบวงจร” (ผลิต – แปรรูป – ขาย – บริโภค) โดยให้ความสำคัญต่อ “การมีส่วนร่วม” ของคนในชุมชนและ “ฐานทรัพยากรของท้องถิ่น” ควรเริ่มพัฒนาจากวงจรธุรกิจขนาดเล็กในระดับท้องถิ่น ไปสู่วงจรธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นระดับต่างประเทศ

7. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มี “ศักยภาพสูง” ของแต่ละเครือข่ายให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ธุรกิจชุมชน” ที่มีข้อมูลข่าวสารธุรกิจนั้นๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่สำหรับศึกษาคูงาน และฝึกอบรม

2.4 การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักพัฒนาสังคม ได้ให้แนวทางไว้ดังนี้ (สำนักพัฒนาสังคม, 2549: 11-22)

1. ยึดความประหยัด คัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำริที่ว่า “...ความเป็นอยู่ที่คองไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง...”

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำริที่ว่า “ ...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ...”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงคั่งอึด ซึ่งมิพระราชดำริเรื่องนี้ว่า “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้โดยต้องชวนชวนไขหาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำริสตอนหนึ่งที่ได้ความชัดเจนว่า “...การที่ใฝ่หาให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้าที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่าขึ้นได้ด้วยตนเอง...”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ปฏิบัติคนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละอายต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราโชวาทว่า “...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่นพยายามลดพยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวเองอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้จงงามสมบูรณ์ขึ้น...”

2.5 พัฒนาการของระบบเศรษฐกิจ

ปิยะบุตร หล่อ ไกรเลิศ (2547: 9-17) ได้กล่าวถึง พัฒนาการของระบบเศรษฐกิจในยุคต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ยุคสังคมเก็บของป่าล่าสัตว์

เศรษฐกิจเกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กับการเกิดของมนุษยชาติในโลกนี้เมื่อหลายล้านปีที่แล้ว ในสมัยดั้งเดิม มนุษย์มีวิถีชีวิตที่พึ่งพิงอิงอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการฐานหรือปัจจัย 4 คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม ดังนั้น การดำเนินชีวิตประจำวันจึงเป็นเรื่องของการหาอาหารเป็นส่วนใหญ่ โดยการหาของป่าล่าสัตว์เพื่อเลี้ยงตนเองและคนในครอบครัว มีชีวิตที่เร่ร่อนไม่อยู่เป็นหลักแหล่ง การติดต่อสัมพันธ์กับคนหรือกลุ่มคนอื่นในสมัยนั้นสามารถกระทำในวงแคบ ๆ ซึ่งมักเกิดขึ้นกับคนในครอบครัวหรือคนที่อาศัยอยู่ด้วยกันเท่านั้น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมากมาย ในขณะที่จำนวนประชากรมนุษย์ยังมีน้อยจึงไม่ประสบภาวะการขาดแคลนอาหาร ไม่มีปัญหาเรื่องการแย่งชิงอาหารและไม่ต้องดิ้นรนมาก แต่แต่ละคนต่างดำรงชีพเพื่ออยู่รอดไปวัน ๆ ตามสภาพและความเป็นอยู่ของคน

ยุคสังคมเกษตรกรรม

ต่อมามนุษย์เปลี่ยนแบบแผนวิถีชีวิตจากที่เคยอพยพเร่ร่อน มาเป็นตั้งถิ่นฐานถาวร เรียนรู้การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ มีปฏิสัมพันธ์กับคนหรือกลุ่มคนมากขึ้น อยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านหรือชุมชนขนาดเล็ก เกิดความร่วมมือกัน มีการแบ่งปันซึ่งกันและแลกเปลี่ยนผลผลิต เช่น บ้านหนึ่งอาจปลูกข้าว อีกบ้านหนึ่งเลี้ยงหมู และอีกบ้านหนึ่งเลี้ยงไก่ เมื่อแต่ละครอบครัวทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตของตนอาจมีผลผลิตที่เหลือใช้เกินความจำเป็น จึงเกิดความคิดที่จะแลกเปลี่ยนสินค้าที่ตนเองไม่มีและเป็นที่ต้องการก่อให้เกิดระบบการแลกเปลี่ยน “สิ่งของต่อสิ่งของ” (Barter System) ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของระบบเศรษฐกิจ

การแลกเปลี่ยนสิ่งของต่อสิ่งของเกิดขึ้นกับสินค้าทุกประเภทแต่อย่างไรก็ดี การแลกเปลี่ยนสิ่งของต่อสิ่งของ ก็ยังมีข้อจำกัดที่ ให้แลกเปลี่ยนกันไม่ได้ เช่น การแลกวัวกับปูน หรือการแลกสัตว์ที่มีชีวิตเพียงครั้งเดียว เป็นต้น มนุษย์จึงได้คิดค้นวิธีที่จะช่วยให้การแลกเปลี่ยนสิ่งของสะดวก

มากขึ้น โดยกำหนดสิ่งของบางอย่าง เช่น เปลือกหอยชนทางช้าง พินปลาหวา ฯลฯ ขึ้นมาเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนแทน เมื่อการค้าขายได้พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จากที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ก็มีการนำเอาโลหะที่มีค่าหรือสิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาใช้แลกเปลี่ยนแทน เช่น เบี้ย เหรียญโลหะ ทอง เงิน ธนบัตร ที่เป็นแผ่นกระดาษ สิ่งเหล่านี้สามารถจำกัดจำนวนได้ สะดวกในการใช้ และเสียดต้นทุนในการผลิตน้อยลง

เมื่อประชากรมนุษย์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สังคมมนุษย์ได้ขยายแพร่กว้างออกไป จากหนึ่งหมู่บ้านเป็นหลายหมู่บ้าน จากหลายหมู่บ้านกลายเป็นชุมชน จากชุมชนกลายเป็นเมือง และเป็นประเทศขึ้น การขยายตัวเช่นนี้ทำให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวตามไปด้วย ประกอบกับการคมนาคมสะดวกมากขึ้นเท่าไร การติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าก็ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น รวมถึงการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีซึ่งกันและกันด้วย

ยุคสังคมอุตสาหกรรม

ผลพวงจากการขยายตัวของเมืองก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม เกิดเมืองอุตสาหกรรมขึ้น ซึ่งเมืองที่ถือว่าเป็นเมืองอุตสาหกรรมเมืองแรก ก็คือ “ประเทศอังกฤษ” มีการนำเทคโนโลยีซึ่งเอาพลังงานจากธรรมชาติ เช่น ถ่านหินและน้ำมันมาใช้ในการผลิต ส่งผลให้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม มีการอพยพของประชาชนจากชนบทสู่เมืองเพื่อหางานทำมากขึ้น มีการใช้แรงงานกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรม ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อมนุษย์คือ เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตและระบบสังคมแบบใหม่ หรือที่เรียกว่า “สังคมบริโภค” (Consumer Society)

สังคมบริโภค (Consumer Society) มีลักษณะสภาพที่ไม่มั่นคงเพราะเป็นสังคมที่ต้องพึ่งพิงวัตถุดิบจากภายนอกมาป้อนให้ นั่นคือ ต้องพึ่งพิงปัจจัยพื้นฐานต่างๆ อย่างเช่น อาหารและพลังงานจากสังคมชนบทไม่สามารถผลิตสิ่งเหล่านี้ขึ้นเองได้ แต่สิ่งที่สังคมบริโภคผลิตออกมา คือ สินค้าอุตสาหกรรมที่นำออกมาใช้ทั่วประเทศ รวมถึงมลภาวะและของเสียต่างๆ

แต่อย่างไรก็ดี ภายหลังจากเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้มีการปฏิบัติเครื่องมือและเทคนิควิทยาการใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งมีประสิทธิผลมากกว่าในอดีต เช่น การประดิษฐ์พลังงานไฟฟ้า การประดิษฐ์เครื่องจักรกล ทำให้การขนส่งและการเกษตรมีความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การผลิตยารักษาโรค ขจัดโรคร้ายให้หมดไปหลายชนิด

สำหรับในระบบเศรษฐกิจ มนุษย์นำเครื่องจักรกลมาเป็นเครื่องทุ่นแรงในการผลิต เกิดโรงงานขนาดใหญ่ซึ่งนำไปสู่การผลิตเพื่อคนจำนวนมาก (Mass Production) เกิดแนวความคิดใหม่ในการทำงาน โดยมีความเชื่อว่า ผู้เชี่ยวชาญสามารถทำงานเสร็จได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงนำระบบการแบ่งหน้าที่ทำงานมาใช้แทนระบบเดิมที่คน ๆ เดียวต้องทำหมดทุกอย่าง เกิดผู้ชำนาญการพิเศษเฉพาะด้านขึ้นและพัฒนาขึ้นมาเรียกว่า “อาชีพ” นั่นเอง มีพ่อค้าขายปลีก ขายส่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และตัวแทนจัดจำหน่ายซึ่งเป็นการแบ่งมุษย์ออกเป็น “ผู้ผลิต” กับ “ผู้บริโภค” อย่างชัดเจน ในขณะที่ยุคสังคมนิยมคอมมิวนิสต์นั้น มุษย์ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตไม่ว่าจะเป็นอาหารหรือสินค้า และบริโภคโดยผู้ผลิตหรือคนในครอบครัวเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังเกิดระบบการค้าแบบใหม่ เกิดการสร้างศูนย์กลางการค้าหรือที่เรียกว่า “ตลาด” (Market) ซึ่งเป็นแหล่งกลางเพื่อติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าต่าง ๆ ระหว่างพ่อค้าและบุคคลอื่น ๆ การที่เกิดระบบตลาดขึ้นก่อให้เกิดกลไกราคา (Price Mechanism) เป็นตัวการสำคัญในการค้าเสรีที่แต่ละคนมีสิทธิและเสรีภาพในการเสนอขายและแสวงหาสินค้าที่ต้องการ

รูปแบบการค้าและการทางเศรษฐกิจมีความซับซ้อนมากขึ้น และเกิดปัญหายุ่งยากตามมาอย่างมากมาย มีการขัดผลประโยชน์ระหว่างพ่อค้ากับพ่อค้า มีการเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค จนทำให้การค้าที่อาศัยกลไกราคาและการทำงานของระบบตลาดเกิดการสะดุด บทบาทของรัฐเริ่มเข้ามาจัดการ ควบคุม ดูแลระบบเศรษฐกิจการค้ามากขึ้น โดยออกกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมากที่สุด

ยุคปัจจุบัน

ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระบบใหญ่ ๆ คือ ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม เป็นการค้าขายและเปลี่ยนแปลงสินค้าอย่างเสรีโดยอาศัยกลไกราคาและระบบการตลาดเป็นตัวกำกับควบคุม ส่วนอีกระบบหนึ่ง คือ ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เป็นการดำเนินการทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ เน้นในเรื่องของสวัสดิการของคนในประเทศ อาจอาศัยระบบตลาดและกลไกราคาบ้าง แต่รัฐจะเข้ามาเป็นผู้จัดการดูแลกิจการบางอย่าง เช่น ระบบสาธารณสุข โภคภัณฑ์ เป็นต้น

2.6 หลักการพึ่งตนเอง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสเพิ่มเติมอีกว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคาร ใ้ฉันเองสิ่งก่อสร้างจะอยู่มั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป” ฉะนั้น แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการหันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ คือ (ปิยะบุตร หล่อไกรเลิศ, 2547: 9-17)

1. ด้านจิตใจ ทำคนให้เป็นที่ยิ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติ โดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชน ที่ แข็งแรง เป็นอิสระ
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้ง หาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน
4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มี ทั้งดีและไม่ดี ต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับ ความต้องการ และสภาพแวดล้อม และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง
5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มี การมุ่งที่การลดรายจ่าย ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ ได้มีพระราชกระแสด้วยว่า “...หากพวกเราร่วมมือร่วมใจกันทำสัก ¼ ประเทศชาติ ของเราก็สามารถรอดพ้นจากวิกฤตได้...”

2.7 การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจที่สำคัญในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน คือ การมีอาหารพอเพียงต่อ การบริโภคของครัวเรือนเป็นประการแรก เพราะรายจ่ายโดยส่วนใหญ่ของชาวบ้านจะเป็นค่าใช้จ่าย ด้านอาหาร ดังข้อมูลจากการทำแผนชุมชนของชุมชนหลายแห่งชี้ให้เห็นว่า “รายจ่ายที่สำคัญที่เป็น สัดส่วนสูงสุดคือค่าอาหาร” การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจประการต่อมา คือ การลดรายจ่ายด้านการ ผลิต ตลอดจนถึงการเพิ่มการออมซึ่งเกษตรกรค้นแบบระบุว่า ระบบเกษตรกรรมยั่งยืนที่มีความ อุดมสมบูรณ์ของระบบการผลิตถือเป็นการออมชนิดหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การมีรายได้จากการขาย ผลผลิตในฟาร์มก็มิ้นซ์สำคัญถึงการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจเช่นกัน เพราะเกษตรกรค้นแบบมี ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ต้องอาศัยเงินสด เช่น การศึกษาของลูก ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมันรถ เป็นต้น

การพึ่งตนเองด้านอาหารแสดงถึงความพอเพียงการกินการอยู่ในครัวเรือน ซึ่งมุ่งที่การมีข้าว พอเพียงต่อการบริโภคของครอบครัวตลอดปี เมื่อเกษตรกรค้นแบบปรับเปลี่ยนสู่เกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรกรค้นแบบยังได้ผลผลิตข้าวไม่น้อยไปกว่าเดิม หรือหากปริมาณน้อยกว่าเดิมแต่จะต้องอยู่ใน ปริมาณที่มีเพียงพอต่อการบริโภค เพราะเกษตรกรค้นแบบถือว่าการมีข้าวกินเป็นเรื่องสำคัญ ส่วน การมีอาหารประเภทอื่นในการบริโภค ประกอบด้วย ปลา พืชผัก ผลไม้ และเนื้อสัตว์ ซึ่งหลังจาก ทำเกษตรกรรมยั่งยืนแล้ว เกษตรกรค้นแบบควรมีอาหารเหล่านี้ในฟาร์มเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น และ

หากมีผลผลิตจำนวนมาก ควรจะมีการถนอมอาหารหรือแปรรูปอาหารเพื่อเก็บไว้บริโภคในระยะยาว อันจะทำให้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารลดลงไปในตัว

นอกจากนั้น การสร้างระบบการแลกเปลี่ยนผลผลิตในกลุ่มเกษตรกรและเครือข่ายด้วยกันก็ช่วยให้ลดการใช้เงินบาท และยังช่วยให้เกษตรกรค้นแบบสามารถพึ่งพากันด้านอาหาร ซึ่งผลการวิจัยระบบการแลกเปลี่ยนชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองก็ระบุว่า ระบบแลกเปลี่ยนชุมชนช่วยลดรายจ่ายเงินสดและช่วยออมเงินบาท ทำให้เกิดการพึ่งพาระหว่างชุมชนเพื่อช่วยแก้ไขการขาดแคลนอาหาร (สำนักพัฒนาสังคม, 2549: 11-12)

ความพอเพียงในการกินการอยู่ในครัวเรือนจะครอบคลุมถึงการมีสมุนไพรในแปลงเพื่อใช้เป็นยาในการรักษาตัวเองเบื้องต้น ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงความพอเพียงในความเป็นอยู่ ตลอดจนถึงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในครัวเรือน เช่น ค่าเชื้อเพลิง ขนและอาหารว่าง การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การพนัน เสื้อผ้า และการซื้อของใช้ราคาแพง เป็นต้น ก็จะแสดงถึงความพอเพียงในการกินการอยู่ในครัวเรือน

การพึ่งตนเองในการผลิตจะแสดงถึงการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งจะมุ่งการพึ่งตนเองในการผลิต 2 ประการ คือ ประการแรก การลดรายจ่ายในการผลิต เกษตรกรค้นแบบจะต้องจัดการให้เกิดการเกื้อกูลในระบบการผลิต การใช้ผลผลิตหรือผลพลอยได้จากกิจกรรมหนึ่งให้เป็นประโยชน์ต่อการผลิตของอีกกิจกรรมหนึ่ง ตลอดจนการใช้วัตถุดิบในฟาร์มเป็นการลดต้นทุนในการผลิต เช่น การใช้ปุ๋ยคอก การทำปุ๋ยหมัก การเก็บเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น ประการที่สอง การเพิ่มการใช้แรงงานของตนเอง และการมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรหรือเครื่องมือเครื่องใช้ทางการผลิตซึ่งแม้จะต้องมีการลงทุนในเรื่องนี้ เกษตรกรค้นแบบก็ระบุว่าเครื่องมือทุนแรงทุนเวลาเหล่านี้มีความจำเป็นในการผลิต เพราะถ้าไม่มีเครื่องมือเหล่านี้ เขาก็ต้องว่าจ้าง ซึ่งเมื่อคิดต้นทุนในระยะยาวแล้วเห็นว่า การมีเครื่องมือเครื่องใช้ทางการผลิตคุ้มค่ากว่าการว่าจ้าง

การเพิ่มรายได้เป็นการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ เมื่อทำเกษตรยั่งยืนได้ในระดับหนึ่งแล้วผลผลิตในแปลงจะมีปริมาณและความหลากหลายขึ้น ซึ่งเกษตรกรค้นแบบสามารถเก็บผลผลิตออกขายได้เป็นระยะ พืชผักเก็บขายเป็นรายได้ประจำวัน ถั่ว งา ผลไม้ ข้าว เป็นผลผลิตที่ขายเป็นฤดู ซึ่งเขาจะขายผลผลิตได้ในตลาดของชุมชนและตลาดนอกชุมชน อันทำให้เขามีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างไรก็ดี เมื่อทำกิจกรรมการผลิตชนิดใด เกษตรกรค้นแบบควรคำนึงถึงความต้องการของตลาดด้วย เพื่อช่วยให้ผลผลิตที่เพียงพอต่อการบริโภคแล้วสามารถนำไปขายได้ หรือควรคำนึงการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า

การเพิ่มการออมนั้นจะอยู่ในรูปทรัพย์สินซึ่งเป็นได้ทั้งค่าเงินและไม่ใช่ค่าเงิน เกษตรกรค้นแบบระบุว่า การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเป็นรูปแบบการออมชนิดหนึ่ง เพราะการปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้นจะเก็บเกี่ยวผลได้ระยะยาว การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงปลาก็เพิ่มจำนวนตามธรรมชาติได้ การถือฤกษ์ในระบบเกษตรกรรมยั่งยืนทำให้ใช้วัสดุได้อย่างมีคุณค่าเพิ่มขึ้น ตลอดจนถึงการออมในรูปความรู้ความสามารถในด้านการเกษตร ซึ่งหากเกษตรกรค้นแบบสามารถเพิ่มการออมขึ้นได้ทั้งค่าเงินและไม่ใช่ค่าเงิน เกษตรกรก็จะสามารถลดจำนวนหนี้สินได้ อันจะทำให้เกษตรกรค้นแบบสามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ (ฉรงค์ หุदानุวัตร และ นันทิยา หุदानุวัตร, 2547: 35-37)

2.8 กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมาตั้งแต่เริ่มงานพัฒนาเมื่อ 50 ปีที่แล้ว และทรงยึดมั่นหลักการนี้มาโดยตลอด โดยเฉพาะด้านการเกษตร เราเน้นด้านการผลิตสินค้า เพื่อส่งออกเป็นเชิงพาณิชย์ คือ เมื่อปลูกข้าวก็นำไปขายและก็นำเงินไปซื้อข้าว เมื่อเงินหมดก็จะไปกู้ เป็นอย่างนี้มาโดยตลอดจนกระทั่ง ชาวนาไทยตกอยู่ในภาวะหนี้สิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงระหวั่นถึงปัญหาด้านนี้ จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งธนาคารข้าว ธนาคารโค-กระบือ ขึ้น เพื่อช่วยเหลือราษฎร เริ่มต้น โครงการแรก ๆ แถวจังหวัดเพชรบุรี ก็ทรงกำชับหน่วยงานราชการมิให้นำเครื่องมือกลหนักเข้าไปทำงานรับสั่งว่าหากนำไปเร็วนัก ชาวบ้านก็จะละทิ้งจอบ เสียม และในอนาคตก็น่าจะช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ซึ่งก็เป็นจริงในปัจจุบัน จากนั้นได้ทรงคิดค้นวิธีการที่จะช่วยเหลือราษฎรด้านการเกษตร จึงได้ทรงคิด ทฤษฎีใหม่ขึ้นเมื่อ ปี 2535 ณ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา อันเนื่องมาจากโครงการในพระราชดำริจังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการเกษตรให้แก่ราษฎร ในการจัดการด้านที่ดินและแหล่งน้ำในลักษณะ 30 : 30 : 30 : 10 คือขุดสระเลี้ยงปลา 30 ปลูกข้าว 30 ปลูกพืชไร่ 30 และสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ปลูกพืชสวน และเลี้ยงสัตว์ใน 10 สุกท้าย

ต่อมาได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมมาโดยตลอด เพื่อให้เกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมีความแข็งแรงพอ ก่อนที่จะไปผลิตเพื่อการค้าหรือเชิงพาณิชย์ โดยยึดหลักการ “ทฤษฎีใหม่ 3 ขั้น” คือ ขั้นที่ 1 มีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดและซื่อสัตย์ ใช้ง่าย ขั้นที่ 2 รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อการผลิตการตลาด การจัดการ รวมทั้งสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม ขั้นที่ 3 สร้างเครือข่าย กลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคราชการในด้านเงินทุนการตลาด การผลิต การจัดการและข่าวสารข้อมูล

สำหรับในภาคอุตสาหกรรม ก็สามารถนำ “เศรษฐกิจพอเพียง” มาประยุกต์ใช้ได้ คือ เน้นการผลิตด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง และไม่ควรทำอุตสาหกรรมใหญ่เกินไป เพราะหากทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ก็ต้องพึ่งพิงสินค้าวัตถุดิบและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพื่อนำมาผลิตสินค้าเราต้องคำนึงถึงสิ่งที่อยู่ในประเทศก่อน จึงจะทำให้ประเทศไม่ต้องพึ่งพิงต่างชาติอย่างปัจจุบัน ดังนั้น เราต้องช่วยเหลือประเทศให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เป็นผู้จุดประกายระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหาการนำเข้าวัตถุดิบ และชิ้นส่วนที่เรานำมาใช้ในการผลิตให้เป็นลักษณะพึ่งพา ซึ่งมีมาแล้วเกือบ 20 ปี แต่ทุกคนมองข้ามประเด็นนี้ไป ตลอดจนได้รับผลจากภายนอกประเทศทำให้ประชาชนหลงลืมและมีเมืออยู่กับการเป็นประเทศผู้บริโภคนิยม รับเอาของต่างชาติเข้ามาอย่างไม่รู้ตัว และรวดเร็วจนทำให้ระบบเศรษฐกิจของไทยตกต่ำ (สำนักพัฒนาสังคม, 2549: 21-22)

2.9 เศรษฐกิจชุมชน

คำว่า “เศรษฐกิจ” แปลความมาจากคำว่า Economy ที่แปลว่าประหยัด แต่ในทางวิชาการ เศรษฐศาสตร์ คำว่า เศรษฐกิจ มีความหมายโดยนัยที่ครอบคลุมถึงการผลิตสินค้า (Production) การกระจายสินค้าหรือการค้าขาย (Distribution) การบริโภคสินค้า (Consumption) การกระจายรายได้หรือการจัดสรรค่าตอบแทน เช่น ค่าจ้าง กำไร และค่าเช่า เรียกว่า การวิภาคกรรม (Income distribution) และการค้าขายระหว่างประเทศที่ต้องผ่านระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราหรือการปริวรรตเงินตรา (Foreign exchange)

ดังนั้นคงพอจะจำกัดความได้ว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชน อันประกอบด้วย กิจกรรมทางการผลิต กิจกรรมทางการขายผลผลิต กิจกรรมการซื้อและการบริโภคของชุมชน และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดค่าจ้าง และกำไรของชุมชน หากกล่าวโดยอิงคำจำกัดความของศาสตราจารย์ Lionel Robbins เศรษฐกิจชุมชนก็คือพฤติกรรมของชุมชนในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของชุมชน Robbins เห็นว่าความต้องการของมนุษย์จึงต้องแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เพื่อทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพียงพอกับความต้องการ (อันไม่จำกัด) ของมนุษย์

จากความหมายโดยนัยดังกล่าว การทำไร่นา เลี้ยงสัตว์ หรือการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ในชุมชน ก็ล้วนแต่เรียกได้ว่าเป็นเศรษฐกิจชุมชนได้ทั้งสิ้น และชุมชนโดยทั่วไปหมายถึงกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน มีประเพณี วัฒนธรรม และผลประโยชน์ร่วมกัน (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542: 126)

2.10 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

2.10.1 ความหมายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

เชิงวิชาการ

การผลิต การค้า การแปรรูป และการบริการ ที่ผู้อยู่ในกระบวนการมุ่งหวังผลกำไรในรูปแบบตัวเงิน แต่ขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความพึงพอใจที่แม้ว่าจะได้เงินเล็กน้อย แต่ตนเอง ครอบครัว และชุมชน ดำรงอยู่อย่างรู้จักสามัคคี

เชิงปฏิบัติ

การผลิต การแปรรูป การบริโภค การค้า และบริหารที่เป็นการตัดสินใจดำเนินการของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน

2.10.2 การดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

มุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานล่างของสังคม ได้แก่ ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล โดยการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน เน้นการปฏิบัติงานของกลุ่มชนและความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในลักษณะพหุภาคี รวมทั้งให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ และช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

2.10.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

จากแนวทางตามพระราชดำรัส เรื่อง “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” และหลักการ “ทฤษฎีใหม่” ประกอบกับแนวคิดทฤษฎี ประสพการณ์ และการระดมสมองของทุกฝ่าย กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชน เป็นกลยุทธ์ 5 ประการ และมาตรการ 9 ประการ (สุนทรวิมลเรือง, 2542: 167-168)

กลยุทธ์

1. ชีคชุมชนเป็นหลัก โดยเริ่มจากการส่งเสริมการผลิตขั้นพื้นฐานตามแนวทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นการดำเนินการเกษตรผสมผสาน และเน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนเป็นหลัก
2. การรวมกลุ่ม จะใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือโดยเริ่มที่กองทุนชุมชนและนำทุนไปใช้ในกิจกรรมแปรรูป ผลผลิต หรือกลุ่มอาชีพ และมีร้านค้าชุมชนหรือสหกรณ์ ดำเนินการด้านการซื้อและการขาย
3. ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายของกลุ่มชาวบ้านขึ้น และจัดทำผังองค์กรเครือข่ายและส่งเสริมการเรียนรู้กระบวนการที่ประสบความสำเร็จ
4. จัดให้มีตลาดนัดชุมชนหรือลานค้าชุมชนในทุกอำเภอเพื่อเกษตรกรหรือกลุ่มอาชีพ นำผลผลิตมาจำหน่าย

73092

5. จัดให้มีการประชุมประชาคมเศรษฐกิจ หรือเวทีประชาคมอำเภอเป็นฐานชุมชนระดับอำเภอ ในทุกอำเภอ เพื่อเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในลักษณะ “คิดเอง ทำเอง” ระหว่าง “เพื่อน” ด้วยกัน

มาตรการ

1. การเกษตรผสมผสาน (ทฤษฎีใหม่)
2. การจัดลานค้าหรือตลาดนัดชุมชน
3. การสร้างเครือข่ายร้านค้าชุมชน
4. การพัฒนากลุ่มอาชีพ
5. การทำฝักรักษาของค์กรชุมชน
6. การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก โดยส่งเสริมความมีส่วนร่วมของประชาชน
7. ประชาคมอำเภอ
8. จัดตั้งศูนย์บริการด้านการเกษตร
9. กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์และเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน

2.11 ตัวชี้วัดการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

สาระการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้นนั้น คณะวิจัยได้นำมาสร้างตัวชี้วัดการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ประการ คือ การพึ่งตนเองด้านอาหาร การพึ่งตนเองในการผลิตการเพิ่มรายได้ และการมีหนี้สินและทรัพย์สิน ซึ่งในแต่ละตัวชี้วัดนั้นจะมีตัวชี้วัดย่อย ดังนี้ (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542: 46)

1. การพึ่งตนเองด้านอาหาร
 - 1.1 ความพอเพียงของอาหารในครัวเรือน
 - 1.2 การแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งเป็นการพึ่งพากันด้านอาหาร
 - 1.3 การลดลงของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร
 - 1.4 การลดลงของค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในครัวเรือน
2. การพึ่งตนเองในการผลิต
 - 2.1 การลดรายจ่ายในการผลิต
 - 2.2 การเพิ่มการใช้แรงงานของตนเอง
 - 2.3 การมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรหรือเครื่องมือเครื่องใช้ทางการผลิต
3. การเพิ่มรายได้
 - 3.1 การผลิตที่ค้ำึงถึงการตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3.2 การขายผลผลิตสู่ตลาดในและนอกชุมชน
- 3.3 รายได้และความเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว
- 4. การมีหนี้สินและทรัพย์สิน
 - 4.1 การลดจำนวนหนี้สิน
 - 4.2 การเพิ่มการออมทั้งในค่าเงินและไม่ใช้ค่าเงิน

2.12 ค่านิยมของสังคมไทย

ณรงค์ เสงี่ยมประสา (อ้างโดย กฤษณา วงษาสันต์, 2542: 84-85) ซึ่งได้สรุปค่านิยมสังคมไทย และการปลูกฝังค่านิยม ไว้ในพื้นฐานวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดการสร้างสรรคัวัฒนธรรมที่น่าสนใจตอนหนึ่งว่า

ค่านิยมของสังคมไทยมีมากมาย และบางอย่างก็เป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคล ผู้ถือปฏิบัติและแก่สังคม แต่บางอย่างก็อาจก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคม เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความ หูรหรืออยากมีหน้า การเชื่อถือโชคกลาง ในที่นี้จะกล่าวถึงค่านิยมเด่น ๆ ของสังคมไทยบางประการ ซึ่งจะเป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่ดีก็ตาม ดังนี้

1. นิยมความร่ำรวย มั่งคั่ง ทุกคนอยากจะได้ อยากจะมีทรัพย์สินเงินทอง รถยนต์ บ้าน ที่ดิน ฯลฯ คนที่ร่ำรวยจะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในสังคมคนรวยจะต้องการสิ่งใดย่อมได้ตาม ความประสงค์ เงินจะซื้อสิ่งต่าง ๆ ได้ ดังนั้นทุกคนจึงต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่งคั่ง
2. นิยมอำนาจ คนไทยให้ความสำคัญแก่ผู้มีอำนาจ และอยากจะเป็นคนที่มีอำนาจ ถ้าตนเองไม่มีโอกาสก็จะส่งเสริมลูกหลานของตนให้แสวงหาอำนาจผู้มีอำนาจในสังคมไทย ส่วนใหญ่ คือผู้มีตำแหน่งสูงในหน้าที่ราชการ ดังนั้น คนไทยจึงนิยมส่งเสริมบุตรหลานให้เข้ารับราชการ นอกจากข้าราชการแล้ว ผู้ที่อาจมีอำนาจอื่น ๆ ได้แก่ นักการเมือง ปัจจุบันอำนาจอาจซื้อด้วยเงิน ดังจะพบได้จากการใช้เงินซื้อเสียงเพื่อให้ได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรรวมทั้งการซื้อตำแหน่งต่างๆ
3. เคารพผู้อาวุโส ผู้อาวุโส ได้แก่ ผู้มีอายุมากกว่า มีคุณวุฒิสูงกว่ามีชาติสกุลสูงกว่า มีตำแหน่งสูงกว่า เช่น นักเรียนรุ่นพี่ พี่ ป้า น้า อา พ่อแม่ ครูอาจารย์ หม่อมเจ้า การเคารพผู้มี อาวุโสได้รับการปลูกฝังสืบต่อกันมาจนเป็นวิถีชีวิตที่ยังปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง ค่านิยมในการ เคารพผู้อาวุโสมีแนวโน้มลดลงในปัจจุบัน
4. รักความสนุก กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นมักจะสอดแทรกกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความ สนุกสนานไว้ด้วย แม้แต่งานศพก็ยังมีกิจกรรมที่แสดงถึงความรักความสนุก เช่น มีการแสดงก่อน การเผาศพและฉลองเมื่อเผาศพแล้ว คนไทยรักความสนุกสนานตั้งแต่เกิด ไปจนตาย เริ่มตั้งแต่งานฉลองวันเกิด งานฉลองวันแต่งงานจนถึงงานศพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. บริโภคนิยม คนไทยส่วนใหญ่สนใจเรื่องการบริโภคมาก ชอบเสาะแสวงหาอาหารรับประทาน ชอบคิดปรุงอาหารแปลก ๆ รับประทาน เมื่อเกิดร้านอาหาร ใครพบร้านอาหารที่มีอาหารแปลก ๆ หรือรสอร่อย ก็จะพากันไปรับประทานแม้จะแพง หรือไกลเขาก็จะพยายามไปรับประทานอาหารที่ร้านนั้น

อีกสิ่งหนึ่งที่พบคือ ไม่ว่างานพิธีใด ๆ จะต้องมีกิจกรรมการกินเลี้ยงอยู่เสมอ แม้แต่เมื่อทำงานเสร็จโปรแกรมหนึ่ง ๆ เรียนผ่านการศึกษาไปภาคเรียนหนึ่ง ๆ ได้รับตำแหน่งใหม่ เปลี่ยนงานใหม่ ก็มีการเลี้ยงฉลองกัน

6. นิยมความหรูหรา ความมีหน้ามีตา ซึ่งจะแสดงออกโดยการแต่งตัวประกวดกัน การจัดงานประกวดกันว่าใครจะจัดงานได้ใหญ่กว่ากัน การทำบุญว่าใครจะทำบุญมากกว่ากัน การมีเครื่องใช้ที่ทันสมัย ราคาแพงไม่ให้น้อยหน้ากัน ฯลฯ

7. นิยมเครื่องรางของขลัง และเชื่อโชคกลาง การจะกระทำกิจกรรมใด ๆ มักต้องอาศัยการดูฤกษ์ยาม การจะไปไหน ๆ ก็เช่นเดียวกัน และมักนิยมนำเครื่องราง หรือการประพรมน้ำมนต์เพื่อขจัดภัยต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น หรือถ้าประสบภัยก็มักจะมีการสะเดาะเคราะห์และขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือ

8. นิยมการทำบุญสร้างวัด ปิณฑองฝิงลูกนิมิต โดยเชื่อว่าจะได้บุญมากในชาติหน้า คนไทยส่วนใหญ่ต่างก็พยายามเข้าร่วมในกิจกรรมการทำบุญแม้จะด้วยความยากลำบากก็ยอม อย่างไรก็ตาม ค่านิยมนี้มีแนวโน้มลดลงเพราะสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนไป คนมากขึ้นทรัพยากรลดลง จากการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมา นับแต่เริ่มทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เมื่อ พ.ศ.2504 เน้นการพัฒนาที่สร้างระบบสาธารณูปโภคการวางโครงสร้างตามแบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่เน้นการผลิตเพื่อขายทรัพยากรธรรมชาติ ถูกปรับเป็นปัจจัยเพื่อการผลิตและป้อนเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมในขณะที่วิถีชีวิตและระบบการผลิตของชุมชนไทย เป็นลักษณะการผลิตเพื่อสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน มิได้มุ่งผลิตเพื่อขาย จึงถูกมองในเชิงวิพากษ์และนโยบายของรัฐว่าล้าหลังและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนแบบแผนการผลิต และความเป็นอยู่ใหม่ให้สอดคล้องกับนโยบายของการพัฒนากระแสหลัก ซึ่งส่งผลต่อวิถีแห่งภูมิปัญญา แบบแผนการดำรงชีวิต และการผลิตตลอดจนวัฒนธรรมของชุมชนอันหลากหลายให้ไปอยู่ในสังคมทุนนิยม

ผลของการพัฒนาประเทศอย่างรีบเร่งนี้ ที่เน้นความสำคัญในส่วนของภาคเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม จึงเป็นปัจจัยทำให้เกิดช่องว่างทางสังคม ทั้งในแง่รายได้และโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร ยิ่งเวลาผ่านไปปัญหากลับยิ่งเพิ่มพูนทวีคูณและซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ มีเพียงคนจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นคนจำนวนน้อยของประเทศสามารถเข้าถึงทรัพยากร และมีโอกาสทางสังคมสูง สามารถ

เลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันคนส่วนใหญ่ของประเทศที่ยังคงอยู่ในภาคเกษตรกรรมและแรงงานกลับเข้าไม่ถึงปัจจัยการผลิตและค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ฉะนั้น วิกฤตเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านการเงินเมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็นภาพสะท้อนหนึ่งของการพัฒนาประเทศที่ล้มเหลวที่ไม่สามารถสร้างความเสมอภาค ความยุติธรรมแก่สังคมอย่างทั่วถึง ฉะนั้นจึงเป็น โอกาสที่สังคมไทยในขณะนี้จะต้องทบทวนถึงข้อจำกัดและความผิดพลาดจากการพัฒนาที่ผ่านมา ทางหนึ่งถือได้ว่าเป็นการแปรวิกฤตให้เป็นโอกาสเพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสังคมไทย

ท่ามกลางภาวะตึงตันทางสังคมและเศรษฐกิจนั้น แนวคิดหนึ่งได้ถูกเสนอสู่สังคม ผ่านกระแสนพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นเสมือนแสงสว่างส่องนำทางให้แก่ประชาชนชาวไทยได้นำกลับไปปรับใช้เพื่อบรรเทาความทุกข์ที่เกิดจากปัญหาที่มีอยู่ในขณะนั้น

เศรษฐกิจพอเพียง จึงนับได้ว่าเป็นแนวคิดที่มีคุณค่า อย่างน้อย 2 นัย ด้วยกัน ประการแรก เป็นเครื่องเตือนสติให้แก่ปวงชนชาวไทยในภาวะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิต ในกระแสนการพัฒนาและยังเป็นการเสนอแนะแนวทางออกจากวิกฤตที่กำลังเผชิญอยู่โดยประยุกต์เข้ากับภูมิปัญญาของบรรพชนอย่างลงตัว ประการที่สอง แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ยังเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ทั้งในฐานะที่เป็นแนวคิดทฤษฎีและเป็นแนวทางในการปฏิบัติโดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงในกลุ่มเกษตรกรเท่านั้น หากแต่ครอบคลุมถึงคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน หรือประชาชนในส่วนอื่น ๆ

ทั้งนี้ แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงหรือทฤษฎีใหม่ไม่ใช่สิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นมาใหม่ แต่เป็นสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดยอเดือนและแนะนำเสมอมา พระองค์เชื่อมั่นว่าการชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้นั้น เป็นทางออกหนึ่งที่จะทำให้ประเทศไทยรอดพ้นวิกฤตนี้ไปได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยการศึกษา เรื่อง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้าน หมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถุล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีพุทธศักราช 2549 ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแทนชาวบ้าน หมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถุล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ครอบครัวละ 1 คน รวมชาวบ้านจำนวนทั้งสิ้น 150 ครัวเรือน

3.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง จากชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถุล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการกำหนดตัวอย่างโดยเลือกเฉพาะผู้นำครอบครัวหรือตัวแทน เช่น แม่บ้าน เป็นต้น จำนวน ครอบครัวละ 1 คน รวมจำนวน 60 คน (60 ครอบครัว) จากจำนวน 150 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 40

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เช่น เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สมาชิกในครอบครัว อาชีพหลัก อาชีพเสริม

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เช่น พื้นที่ แหล่งน้ำธรรมชาติ ทรัพยากรป่าไม้ สาธารณูปโภค ศูนย์บริการของรัฐ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิด โดยถามถึงความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตเป็นคำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น

3.3.2 วิธีดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. เขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
3. นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ จำนวน 5 คน

เพื่อตรวจสอบความเข้าใจภาษาที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์

3.3.3 วิธีดำเนินการสัมภาษณ์

ติดต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อขอข้อมูลเบื้องต้น และวางแผนสัมภาษณ์ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กับชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 60 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เมื่อรวบรวมแบบสัมภาษณ์และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ นำเสนอและแปลผลข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายและพรรณนาข้อมูลในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจัดลำดับระดับความรู้ความเข้าใจ ซึ่งระดับความรู้ความเข้าใจสามารถแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.26 - 4.00	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.25	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.76 - 2.50	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.75	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับไม่รู้ไม่เข้าใจ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

การวิจัยเรื่อง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้าน หมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถุศ อำเภอเบ็ญจมาศ จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีพุทธศักราช 2549 มีผลการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการวิจัย

4.1.1 สถานภาพพื้นฐานทั่วไปของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

ตารางที่ 1 เพศของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

เพศ	ค่าความถี่ (n = 60)	ร้อยละ (%)
ชาย	36	60.0
หญิง	24	40.0
รวม	60	100

จากตารางที่ 1 แสดงเพศของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.0) รองลงมาเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 40.0)

ตารางที่ 2 อายุของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

อายุ (ปี)	ค่าความถี่ (n = 60)	ร้อยละ (%)
น้อยกว่า 40	7	11.7
41 – 50	24	40.0
51 – 60	22	36.6
61 – 70	6	10.0
มากกว่า 70	1	1.7
รวม	60	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 2 แสดงอายุของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี (ร้อยละ 40) รองลงมามีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี (ร้อยละ 36.6) มีอายุน้อยกว่า 40 ปี (ร้อยละ 11.7) มีอายุระหว่าง 61 – 70 ปี (ร้อยละ 10.0) และมีอายุมากกว่า 70 ปี (ร้อยละ 1.7) มีน้อยที่สุด

ตารางที่ 3 สถานภาพของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

สถานภาพ	ค่าความถี่ (n = 60)	ร้อยละ (%)
สมรส	51	85.0
หม้าย	8	13.3
โสด	1	1.7
รวม	60	100

จากตารางที่ 3 แสดงสถานภาพของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 85.0) รองลงมามีสถานภาพหม้าย (ร้อยละ 13.3) สถานภาพโสด (ร้อยละ 1.7) มีจำนวนน้อยที่สุด

ตารางที่ 4 สมาชิกในครอบครัวของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

สมาชิกในครอบครัว (คน)	ค่าความถี่ (n = 60)	ร้อยละ (%)
2	2	3.3
3	15	25.0
4	18	30.0
5	14	23.3
6	7	11.7
7	2	3.3
10	1	1.7
11	1	1.7
รวม	60	100

จากตารางที่ 4 แสดงสมาชิกในครอบครัวของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 คน (ร้อยละ 30.0)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รองลงมามีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3 คน (ร้อยละ 25.0) มีจำนวน 5 คน (ร้อยละ 23.3) มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 11.7) จำนวน 2 คนและจำนวน 7 คนมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 3.3) จำนวน 10 และ 11 มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 1.7) มีน้อยที่สุด

ตารางที่ 5 วุฒิการศึกษาของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

วุฒิการศึกษา	ค่าความถี่ (n = 60)	ร้อยละ (%)
ป.4	25	41.7
ป.6	27	45.0
ม.3	4	6.7
ม.6	2	3.3
ปริญญาตรี	2	3.3
รวม	60	100

จากตารางที่ 5 แสดงวุฒิการศึกษาของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 45) รองลงมา ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 41.7) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 6.7) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับปริญญาตรีมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 3.3)

ตารางที่ 6 อาชีพหลักของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

อาชีพหลัก	ค่าความถี่ (n = 60)	ร้อยละ (%)
เกษตรกรรวม (ทำไร่ และทำนา)	26	43.3
รับจ้าง	14	23.3
ค้าขาย	7	11.7
เลี้ยงวัว	7	11.7
ทำธุรกิจส่วนตัว (โรงสีขนาดเล็ก)	2	3.3
พนักงานเทศบาล	1	1.7
เย็บผ้า	1	1.7
รับราชการ	1	1.7
อบค.	1	1.7
รวม	60	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 6 แสดงอาชีพหลักของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำไร่ทำนา) (ร้อยละ 43.3) รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 23.3) ประกอบอาชีพค้าขาย และ ประกอบอาชีพเลี้ยงวัวมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 11.7) ทำธุรกิจส่วนตัว (โรงสีขนาดเล็ก) (ร้อยละ 3.3) ประกอบอาชีพพนักงานเทศบาล ประกอบอาชีพเย็บผ้า และประกอบอาชีพเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 1.7) มีน้อยที่สุด

ตารางที่ 7 อาชีพเสริมของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

รายการ	ค่าความถี่ (n = 60)	ร้อยละ (%)
การประกอบอาชีพเสริม		
มี	21	35.0
ไม่มี	39	65.0
รวม	60	100
ประเภทของอาชีพเสริม		
เลี้ยงวัวเนื้อ	6	28.5
ทำสวนผัก	4	19.0
ค้าขาย (ขายของชำ)	3	14.3
รับจ้างทั่วไป	2	9.5
นักดนตรี	2	9.5
ขายของเก่า	1	4.8
ทำไร่	1	4.8
เลี้ยงสัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ด	1	4.8
ขายผัก	1	4.8
รวม	21	100

จากตารางที่ 7 แสดงอาชีพเสริมของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริม (ร้อยละ 65.0) และประกอบอาชีพเสริม (ร้อยละ 21.0) ประเภทของอาชีพเสริมของ ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเสริมเลี้ยงวัวเนื้อ (ร้อยละ 28.5) รองลงมาประกอบอาชีพเสริมทำสวนผัก (ร้อยละ 19.0) ประกอบอาชีพเสริมค้าขาย (ขายของชำ) (ร้อยละ 14.3) ประกอบอาชีพเสริมรับจ้างทั่วไปและประกอบอาชีพเสริมนักดนตรี มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 9.5) ประกอบอาชีพเสริมขายของเก่า ประกอบอาชีพเสริม

ทำไร่ ประกอบอาชีพเสริมเลี้ยงสัตว์ปีก และประกอบอาชีพเสริมขายผัก มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 4.8)

ตารางที่ 8 รายได้ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

รายได้ (บาท/ปี)	ค่าความถี่ (n = 60)	ร้อยละ (%)
น้อยกว่า 50,000 บาท	9	15.0
50,001 – 100,000 บาท	43	71.6
100,001 – 150,000 บาท	7	11.7
มากกว่า 150,001 บาท	1	1.7
รวม	60	100

จากตารางที่ 8 แสดงรายได้ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท/ปี (ร้อยละ 71.6) รองลงมามีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาท/ปี (ร้อยละ 15) รายได้ระหว่าง 100,001 – 150,00 บาท/ปี (ร้อยละ 11.7) และมีรายได้น้อยกว่า 150,001 บาท/ปี (ร้อยละ 1.7) น้อยที่สุด

ตารางที่ 9 ตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

รายการ	ค่าความถี่ (n = 60)	ร้อยละ (%)
ตำแหน่ง		
ไม่มี	49	81.7
ไม่มี	11	18.3
รวม	60	100
ตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย		
คณะกรรมการหมู่บ้าน	5	45.4
ผู้ใหญ่บ้าน	1	9.1
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	1	9.1
คณะกรรมการวัด	1	9.1
บัญชีประปาหมู่บ้าน	1	9.1
บัญชีธนาคารหมู่บ้าน	1	9.1
อสม.	1	9.1
รวม	11	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 9 แสดงตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่าชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญประชากรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในชุมชน (ร้อยละ 81.7) และมีตำแหน่งในชุมชนที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 18.3) ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญมีตำแหน่งในชุมชนที่ได้รับมอบหมายส่วนใหญ่ มีตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 45.4) รองลงมาตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตำแหน่งคณะกรรมการวัด ตำแหน่งบัญชีประปาหมู่บ้าน ตำแหน่งบัญชีธนาคารหมู่บ้าน และตำแหน่งอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 9.1)

4.1.2 แสดงสภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ (ไว้แหล่งของแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากผู้นำหมู่บ้าน)

บ้านโป่งบุญเจริญ หมู่ที่ 3 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของ อำเภอบึงสามพัน มีระยะทางห่างจากอำเภอบึงสามพัน 17 กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับเขตพื้นที่ของอำเภอหนองไผ่ ซึ่งมีระยะทางไปอำเภอหนองไผ่ 23 กิโลเมตร หมู่บ้านมีพื้นที่ทั้งหมด 4,300 ไร่ มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบ มีทรัพยากรเป็นแหล่งน้ำ 111 ไร่ เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ 2 ที่ สระน้ำส่วนตัว 9 แห่ง มีบ่อบาดาล 4 แห่ง มีป่าไม้ธรรมชาติ 1 ไร่ 3 งาน ลักษณะภายในหมู่บ้านทั่วไปมีถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต 4 สาย มีระบบน้ำประปา ระบบไฟฟ้ามีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน มีโทรศัพท์สาธารณะ 2 แห่ง ประชากรภายในหมู่บ้านประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก และรับจ้างเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง ในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีมีศิลปะประจำหมู่บ้าน คือ คนตรีไทย มีวัด 1 แห่ง

4.1.3 แสดงการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปไว้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน

ตารางที่ 10 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความพอประมาณ

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
ความพอประมาณ	26 (43.3%)	31 (51.7%)	3 (5.0%)	-

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.38

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .5848

ระดับความรู้ความเข้าใจ = มาก

จากตารางที่ 10 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอประมาณ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.7) รองลงมา มีระดับมาก (ร้อยละ 43.3) และมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (ร้อยละ 5.0) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.38$)

ตารางที่ 11 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่องความพอประมาณ

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด มีทรัพย์สิน มีเหตุผล รู้คุณค่าซื้อแต่สิ่งที่จำเป็น ลดความฟุ่มเฟือยเพื่อครอบครัว	32	53.3
2. พอใจในสิ่งที่ตนมี หากลดทอดของตนเองและครอบครัว ไม่อยากได้ของผู้อื่น ไม่โลภ รู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่เบียดเบียนคนอื่น ๆ	25	41.7
3. ปลุกพืชเลี้ยงสัตว์ ทำในสิ่งที่ตนสามารถทำได้ เช่น ทำนุ้ยหมักใช้เอง มีความพอใจในการประกอบอาชีพ	3	5.0
รวม	60	100

จากตารางที่ 11 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่องความพอประมาณ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด มีทรัพย์สิน มีเหตุผล รู้คุณค่าซื้อแต่สิ่งที่จำเป็น ลดความฟุ่มเฟือยเพื่อครอบครัว (ร้อยละ 53.3) รองลงมา คือ พอใจในสิ่งที่ตนมี หากลดทอดของตนเองและครอบครัว ไม่อยากได้ของผู้อื่น ไม่โลภ รู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่เบียดเบียนคนอื่น ๆ (ร้อยละ 41.7) และมีการปลุกพืชเลี้ยงสัตว์ ทำในสิ่งที่ตนสามารถทำได้ เช่น ทำนุ้ยหมักใช้เอง มีความพอใจในการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 5.0) น้อยที่สุด

ตารางที่ 12 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความมีเหตุผล

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
ความมีเหตุผล	17 (28.3%)	30 (50.0%)	7 (11.7%)	6 (10.0%)

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.97

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .90135

ระดับความรู้ความเข้าใจ = ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 12 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความมีเหตุมีผล พบว่า ชาวบ้าน หมู่บ้านโป่งบุญเจริญครึ่งหนึ่งมีระดับความรู้ความเข้าใจปานกลาง (ร้อยละ 50.0) รองลงมา มีระดับความรู้ความเข้าใจมาก (ร้อยละ 28.3) มีระดับความรู้ความเข้าใจน้อย (ร้อยละ 11.7) และไม่รู้ไม่เข้าใจ (ร้อยละ 10.0) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$)

ตารางที่ 13 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องความมีเหตุมีผล

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. คิดไตร่ตรองมีการวางแผนก่อนใช้จ่ายเงินในครอบครัว โดยซื้อแค่สิ่งที่จำเป็น โดยจัดลำดับก่อนหลัง	37	61.7
2. มีความพอใจในสิ่งที่ตนมี พิจารณาความจำเป็นโดยใช้เหตุผลในการใช้จ่ายและทำกิจกรรมในครอบครัว	8	13.3
3. พิจารณาถึงสถานะของตนเอง ประเมินการไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น ทำการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจก่อนปฏิบัติ	4	6.7
4. ไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ	11	18.3
รวม	60	100

จากตารางที่ 13 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความมีเหตุมีผล พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ส่วนใหญ่มีการคิดไตร่ตรองมีการวางแผนก่อนใช้จ่ายเงินในครอบครัว โดยซื้อแค่สิ่งที่จำเป็น โดยจัดลำดับก่อนหลัง (ร้อยละ 61.7) รองลงมา มีความพอใจในสิ่งที่ตนมี พิจารณาความจำเป็นโดยใช้เหตุผลในการใช้จ่ายและทำกิจกรรมในครอบครัว (ร้อยละ 13.3) การพิจารณาถึงสถานะของตนเอง ประเมินการไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น ทำการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจก่อนปฏิบัติ (ร้อยละ 6.7) มีจำนวนน้อยที่สุด และไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ (ร้อยละ 18.3)

ตารางที่ 14 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ
ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องมีภูมิคุ้มกันที่ดี (การมีหลักประกันพึ่งตนเองได้)

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
มีภูมิคุ้มกันที่ดี(การมีหลักประกัน พึ่งตนเองได้)	22 (36.6%)	31 (51.7%)	7 (11.7%)	-

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.25

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .65419

ระดับความรู้ความเข้าใจ = ปานกลาง

จากตารางที่ 14 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง มีภูมิคุ้มกันที่ดี (การมีหลักประกันพึ่งตนเองได้) พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.7) รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก (ร้อยละ 36.6) และมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (ร้อยละ 11.7) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.25)

ตารางที่ 15 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง มีภูมิคุ้มกันที่ดี (การมีหลักประกันพึ่งตนเองได้)

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. ไม่กู้หนี้ยืมสิน เก็บออมเงินและทรัพย์สินอย่างอื่นไว้ใช้ในยามชาก	45	75.0
2. พึ่งตนเองโดยหาเงินและเก็บเงินนำมาหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ	7	11.7
3. รู้จักการประหยัด ซื้อทรัพย์สินเป็นของตนเอง เช่นที่ดิน หรือนำเงินฝากธนาคาร นำดอกเบี้ยมาใช้จ่าย และนำของที่มีอยู่ใกล้ตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อความมั่นคงของชีวิต	6	10.0
4. ไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ	2	3.3
รวม	60	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 15 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง มิถุนิคุ้มกันที่ดี (การมีหลักประกันพึ่งตนเองได้) พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่ไม่ กู้หนี้ยืมสิน เก็บออมเงินและทรัพย์สินอย่างอื่นไว้ใช้ในยามยาก (ร้อยละ 75.0) รองลงมามีการ พึ่งตนเองโดยหาเงินและเก็บเงินนำมาหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 11.7) รู้จักการ ประหยัดซื้อทรัพย์สินเป็นของตนเอง เช่น ที่ดิน หรือนำเงินฝากธนาคาร นำดอกเบี้ยมาใช้จ่าย และ นำของที่มีอยู่ใกล้ตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อความมั่นคงของชีวิต (ร้อยละ 10.0) น้อย ที่สุดและไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ (ร้อยละ 3.3)

ตารางที่ 16 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสำคัญของความพอคิตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงตามแนวพระราชดำริของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องความพอคิต้าน จิตใจ

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
ความพอคิต้านจิตใจ	29 (48.3%)	28 (46.7%)	3 (5.0%)	-

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .59280

ระดับความรู้ความเข้าใจ = มาก

จากตารางที่ 16 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสำคัญของความพอคิตามหลัก แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความพอคิต้านจิตใจ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก (ร้อยละ 48.3) รองลงมามีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 46.7) และมีระดับ ความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (ร้อยละ 5.0) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยใน ระดับมาก (\bar{X} = 3.43)

ตารางที่ 17 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องความพอดีด้านจิตใจ

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. พิจารณาและพอใจในสิ่งที่ตนมี ทั้งตนเองและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	29	48.33
2. มีความภูมิใจในการพึ่งพาตนเอง ในการทำกิจกรรมต่างๆ ของตนเองและครอบครัว	12	20.0
3. สร้างจิตสำนึกที่ดี มีจิตใจดี ไม่อิจฉาริษยา แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น	9	15.0
4. ไม่ยึดติด ยึดมั่นถือมั่น ไม่ลุ่มหลงวัตถุ ไม่มักมาก	7	11.6
5. ไม่แฉใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ	3	5.0
รวม	60	100

จากตารางที่ 17 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านจิตใจ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญมากกว่าครึ่งมีการพิจารณาและพอใจในสิ่งที่ตนมี ทั้งตนเองและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน (ร้อยละ 48.3) รองลงมามีความภูมิใจในการพึ่งพาตนเอง ในการทำกิจกรรมต่างๆ ของตนเองและครอบครัว (ร้อยละ 20.0) สร้างจิตสำนึกที่ดี มีจิตใจดี ไม่อิจฉาริษยา แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น (ร้อยละ 15.0) ไม่ยึดติด ยึดมั่นถือมั่นไม่ลุ่มหลงวัตถุไม่มักมาก (ร้อยละ 11.6) น้อยที่สุด และไม่แฉใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ (ร้อยละ 5.0)

ตารางที่ 18 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวทิศเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านสังคม

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
ความพอดีด้านสังคม	23	31	5	1
	(38.3%)	(51.7%)	(8.3%)	(1.7%)

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.27

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .68561

ระดับความรู้ความเข้าใจ = มาก

จากตารางที่ 18 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวทิศเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านสังคม พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.7) รองลงมา

ความรู้ความเข้าใจในระดับมาก (ร้อยละ 38.3) มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (ร้อยละ 8.3) และ
ไม่รู้ไม่เข้าใจ (ร้อยละ 1.7) น้อยที่สุด โดยมีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.27$)

ตารางที่ 19 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องความพหุคดีด้านสังคม

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. อยู่ร่วมกันและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมีการวางตัวให้เหมาะสมและเป็นคนดีของสังคม	32	53.3
2. ไม่แก่งแย่งแข่งขันในสังคม ไม่เบียดเบียนทำให้คนอื่นเดือดร้อน	13	21.7
3. เสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่สร้างภาพและไม่เอาเปรียบผู้อื่นในสังคม	8	13.3
4. รู้รักสามัคคีไม่ชวนกันมั่วสุมเกี่ยวกับอบายมุข	5	8.3
5. ไม่แค้นใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ	2	3.3
รวม	60	100

จากตารางที่ 19 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง ความพหุคดีด้านสังคม พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีการอยู่ร่วมกันและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมีการวางตัวให้เหมาะสมและเป็นคนดีของสังคม (ร้อยละ 53.3) รองลงมา ไม่แก่งแย่งแข่งขันในสังคม ไม่เบียดเบียนทำให้คนอื่นเดือดร้อน (ร้อยละ 21.7) เสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่สร้างภาพและไม่เอาเปรียบผู้อื่นในสังคม (ร้อยละ 13.3) รู้รักสามัคคีไม่ชวนกันมั่วสุมเกี่ยวกับอบายมุข (ร้อยละ 8.3) น้อยที่สุด และไม่แค้นใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ (ร้อยละ 3.3)

ตารางที่ 20 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพหุคดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
ความพหุคดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	24	23	8	5
	(40.0%)	(38.3%)	(13.3%)	(8.3%)
ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.10	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .93337			

ระดับความรู้ความเข้าใจ = ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 20 แสดงแสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก (ร้อยละ 40.0) รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.3) มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (ร้อยละ 13.3) และไม่รู้ไม่เข้าใจ (ร้อยละ 8.3) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$)

ตารางที่ 21 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่ใช้สารเคมีที่เป็นพิษต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	26	43.3
2. นำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	19	31.7
3. รักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยทำปุ๋ยชีวภาพใช้เอง และสร้างความตระหนักคุณค่าของธรรมชาติ	9	15.0
4. ใช้สารเคมีในการประกอบอาชีพเท่าที่จำเป็น	6	10.0
รวม	60	100

จากตารางที่ 21 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่ใช้สารเคมีที่เป็นพิษต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 43.3) รองลงมา มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 31.7) มีการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยทำปุ๋ยชีวภาพใช้เอง และสร้างความตระหนักคุณค่าของธรรมชาติ (ร้อยละ 15.0) และใช้สารเคมีในการประกอบอาชีพเท่าที่จำเป็น (ร้อยละ 10) น้อยที่สุด

ตารางที่ 22 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ
ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องความพอดีด้านเทคโนโลยี

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
ความพอดีด้านเทคโนโลยี	18 (30.0%)	24 (40.0%)	16 (26.7%)	2 (3.3%)

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.97

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .84305

ระดับความรู้ความเข้าใจ = ปานกลาง

จากตารางที่ 22 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านเทคโนโลยี พบว่าชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40.0) รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก (ร้อยละ 30.0) มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (ร้อยละ 26.7) และ ไม่รู้/ไม่เข้าใจ (ร้อยละ 3.3) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ยในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.97)

ตารางที่ 23 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านเทคโนโลยี

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. นำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับงาน ใช้เท่าที่จำเป็นและ อย่างรู้คุณค่ามีเหตุผล	36	60.0
2. ไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้	11	18.3
3. ไม่ยึดติดกับเทคโนโลยี ต้องปรับใช้เท่าที่จำเป็นโดยศึกษา และฝึกจนมีทักษะในการใช้เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า	9	15.0
4. ไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ	4	6.7
รวม	60	100

จากตารางที่ 23 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านเทคโนโลยี พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีการ นำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับงาน ใช้เท่าที่จำเป็นและอย่างรู้คุณค่ามีเหตุผล (ร้อยละ 60.0) รองลงมา ไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้ (ร้อยละ 18.3) ไม่ยึดติดกับเทคโนโลยี ต้องปรับใช้เท่าที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำเป็นโดยศึกษาและฝึกจนมีทักษะในการใช้เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า (ร้อยละ 15.0) น้อยที่สุด และไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ (ร้อยละ 6.7)

ตารางที่ 24 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ
ของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านเศรษฐกิจ

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
ความพอดีด้านเศรษฐกิจ	14 (23.3%)	30 (50.0%)	8 (13.3%)	8 (13.3%)

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.83

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .94181

ระดับความรู้ความเข้าใจ = ปานกลาง

จากตารางที่ 24 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญครึ่งหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 50.0) รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับในระดับมาก (ร้อยละ 23.3) มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยและไม่รู้ไม่เข้าใจมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 13.3) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.83)

ตารางที่ 25 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านเศรษฐกิจ

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ มีการจัดทำบัญชีครอบครัว และการหมุนเวียนเงินในครอบครัว	28	46.7
2. เลือกลงใช้และบริโภคสินค้าในท้องถิ่นและของประเทศไทยด้วยความภาคภูมิใจ	12	20.0
3. ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีเหตุผล คำนึงเงินที่เรามีและยึดหลักพอกินพอใช้	8	13.3
4. เก็บออมเงิน สำรองไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วย โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งคนอื่น	4	6.7
5. ไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ	8	13.3
รวม	60	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 25 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง ความพอดีด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ มีการจัดทำบัญชีครอบครัว และการหมุนเวียนเงินในครอบครัว (ร้อยละ 46.7) รองลงมาเลือกใช้และบริโภคสินค้าในท้องถิ่นและของประเทศไทย ด้วยความภาคภูมิใจ (ร้อยละ 20.0) ไม่ใช่จ่ายทุ่มเพื่อขมีเหตุผล ตามเงินที่เรามีและยึดหลักพอกินพอใช้และไม่แฉะและไม่ไม่แสดงความกึกกั่นใด ๆ มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 13.3) เก็บออมเงิน สำรองไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วย โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งคนอื่น (ร้อยละ 6.7) น้อยที่สุด

ตารางที่ 26 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นคนดี

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
การปฏิบัติตนเป็นคนดี	30 (50.0%)	25 (41.7%)	5 (8.3%)	-

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .64550
ระดับความรู้ความเข้าใจ = มาก

จากตารางที่ 26 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นคนดี พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญครึ่งหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก (ร้อยละ 50.0) รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 41.7) และมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (ร้อยละ 8.3) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก (\bar{X} = 3.42)

ตารางที่ 27 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องการปฏิบัติตนเป็นคนดี

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. เสียสละเพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันในชุมชน โดยไม่หวังผลตอบแทนรวมทั้งไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	29	48.3
2. เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับชุมชน รักษาศีล 5	27	45.0
3. ให้คำแนะนำที่ดีแก่ลูกหลานและเพื่อนบ้าน	4	6.7
รวม	60	100

จากตารางที่ 27 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่องการปฏิบัติตนเป็นคนดี พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเกือบครึ่งหนึ่งมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันในชุมชน โดยไม่หวังผลตอบแทนรวมทั้งไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน (ร้อยละ 48.3) รองลงมามีการเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับชุมชน รักษาศีล 5 (ร้อยละ 45.0) และให้คำแนะนำที่ดีแก่ลูกหลานและเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 6.7) น้อยที่สุด

ตารางที่ 28 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องการมีส่วนร่วมในชุมชน

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
การมีส่วนร่วมในชุมชน	28 (46.6%)	25 (41.7%)	7 (11.7%)	-

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.35

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .68458

ระดับความรู้ความเข้าใจ = มาก

ตารางที่ 28 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง การมีส่วนร่วมในชุมชน พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก (ร้อยละ 46.6) รองลงมามีความรู้ความเข้าใจในระดับ (ร้อยละ 41.7) และมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (ร้อยละ 11.7) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก (\bar{X} = 3.35)

ตารางที่ 29 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง การมีส่วนร่วมในชุมชน

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. ให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ	49	81.7
2. ช่วยเหลือสวดต่อเป็นหูเป็นตาให้กับชุมชน	6	10.0
3. ทำคนให้เป็นประโยชน์ ช่วยกันดูแลทรัพยากรของท้องถิ่น สาธารณะประโยชน์ เช่น วัด โรงเรียน และอื่น ๆ	5	8.3
รวม	60	100

จากตารางที่ 29 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง การมีส่วนร่วมในชุมชน พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้น อย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 81.7) รองลงมามีการช่วยเหลือสวดต่อเป็นหูเป็นตาให้กับชุมชน (ร้อยละ 10.0) และทำคนให้เป็นประโยชน์ ช่วยกันดูแลทรัพยากรของท้องถิ่น สาธารณะประโยชน์ เช่น วัด โรงเรียน และอื่น ๆ (ร้อยละ 8.3) น้อยที่สุด

ตารางที่ 30 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่อง การเสริมสร้างการทำความคิด ความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
การเสริมสร้างการทำความคิด ความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน	27 (45.0%)	30 (50.0%)	1 (1.7%)	2 (3.3%)

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.37

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .68807

ระดับความรู้ความเข้าใจ = มาก

จากตารางที่ 30 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง การเสริมสร้างการทำความคิด ความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญครึ่งหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 50.0) รองลงมามี

ความรู้ความเข้าใจในระดับมาก (ร้อยละ 45.0) ไม่รู้ไม่เข้าใจ (ร้อยละ 3.3) และมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (ร้อยละ 1.7) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.37$)

ตารางที่ 31 ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง การเสริมสร้างการทำความดี ความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน

รายการ	ความถี่(n=60)	ร้อยละ (%)
1. ตระหนักถึงการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน เช่น งานบุญ และกิจกรรมอื่น ๆ	31	51.7
2. ให้ความร่วมมือในการทำนุบำรุง สาธารณะประโยชน์ และการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรม	15	25.0
3. ส่งเสริมการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างมีน้ำใจ	9	15.0
4. ไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ	5	8.3
รวม	60	100

จากตารางที่ 31 แสดงความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง การเสริมสร้างการทำความดี ความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญครึ่งหนึ่งมีความตระหนักถึงการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน เช่น งานบุญ และกิจกรรมอื่น ๆ (ร้อยละ 51.7) รองลงมาให้ความร่วมมือในการทำนุบำรุง สาธารณะประโยชน์ และการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรม (ร้อยละ 25.0) มีการส่งเสริมการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างมีน้ำใจ (ร้อยละ 15.0) น้อยที่สุด และไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ (ร้อยละ 8.3)

ตารางที่ 32 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องการพึ่งตนเองได้ของชุมชนในลักษณะ (ชุมชนเข้มแข็งของชุมชนและระหว่างชุมชน)

รายการ	ระดับความรู้ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้/ไม่เข้าใจ
การพึ่งตนเองได้ของชุมชน (ความเข้มแข็งของชุมชนและระหว่างชุมชน)	20 (33.3%)	33 (55.0%)	4 (6.7%)	3 (5.0%)
ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.17	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .76284			

ระดับความรู้ความเข้าใจ = ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 32 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ เรื่อง การพึ่งตนเองได้ของชุมชน (ความเข้มแข็งของชุมชนและระหว่างชุมชน) พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญมากกว่าครึ่งมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.0) รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก (ร้อยละ 33.3) มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย (ร้อยละ 6.7) และไม่รู้อะไร (ร้อยละ 5.0) น้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$)

ตารางที่ 33 รู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องการพึ่งตนเองได้ของชุมชน (ความเข้มแข็งของชุมชนและระหว่างชุมชน)

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยการจัดกีฬาต้านยาเสพติด	33	55.0
2. สร้างความรู้รักสามัคคีในชุมชน โดยส่งเสริมให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	13	21.7
3. จัดตั้งสหกรณ์หรือธนาคารหมู่บ้าน ส่งเสริมการทำผลิตภัณฑ์ใช้เองในชุมชน	11	18.3
4. ไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ	3	5.0
รวม	60	100

จากตารางที่ 33 แสดงรู้ความเข้าใจของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเรื่องการพึ่งตนเองได้ของชุมชน (ชุมชนเข้มแข็งของชุมชนและระหว่างชุมชน) พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยการจัดกีฬาต้านยาเสพติด (ร้อยละ 55.0) รองลงมา มีการสร้างความรู้รักสามัคคีในชุมชน โดยส่งเสริมให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ (ร้อยละ 21.7) มีการจัดตั้งสหกรณ์หรือธนาคารหมู่บ้าน ส่งเสริมการทำผลิตภัณฑ์ใช้เองในชุมชน (ร้อยละ 18.3) น้อยที่สุด และไม่แน่ใจและไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ (ร้อยละ 5.0)

ตารางที่ 34 ความรู้ความเข้าใจการปรับใช้หลักแนวคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนของ
ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
1. เรียนรู้หลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและปฏิบัติตามโดยการปรับตนเองก่อน	18	30.0
2. รวมกลุ่มในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนรวมทั้งสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่นกลุ่มแม่บ้าน ธนาคารหมู่บ้าน ปลุกผักปลอดสารพิษเป็นต้น	15	25.0
3. เป็นคนดีของสังคม ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและปฏิบัติตามกฎของชุมชน	12	20.0
4. รณรงค์ให้รู้จักประหยัด แบ่งปันและไม่แก่งแย่งชิงดีกันในสังคม	8	13.3
5. รณรงค์ให้ทุกคนเป็นคนดีและรักษาศีล 5	3	5.0
6. ไม่แน่ใจและไม่ตอบ	4	6.7
รวม	60	100

จากตารางที่ 34 แสดงความรู้ความเข้าใจการปรับใช้หลักแนวคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชนของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีการเรียนรู้หลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและปฏิบัติตามโดยการปรับตนเองก่อน (ร้อยละ 30.0) รองลงมา มีการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนรวมทั้งสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน ธนาคารหมู่บ้าน ปลุกผักปลอดสารพิษ (ร้อยละ 15.0) เป็นคนดีของสังคม ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและปฏิบัติตามกฎของชุมชน (ร้อยละ 20.0) รณรงค์ให้รู้จักประหยัด แบ่งปันและไม่แก่งแย่งชิงดีกันในสังคม (ร้อยละ 13.3) รณรงค์ให้ทุกคนเป็นคนดีและรักษาศีล 5 (ร้อยละ 5.0) น้อยที่สุด และ ไม่แน่ใจและไม่ แสดงความคิดเห็นใด ๆ (ร้อยละ 6.7)

ตารางที่ 35 แหล่งความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

รายการ	ความถี่	ร้อยละ (%)	ลำดับที่
1. โทรทัศน์	59	98.3	1
2. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	27	45.0	2
3. สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย	22	36.7	3
4. หนังสือพิมพ์	19	31.7	4
5. เสียงตามสายในหมู่บ้าน	15	25.0	5
6. สถานีวิทยุชุมชน	15	25.0	5
7. เจ้าหน้าที่ขององค์กรเอกชน	15	25.0	5
8. เพื่อนบ้าน	14	23.3	6
รวม	60	100	

จากตารางที่ 35 แสดงแหล่งความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารจากโทรทัศน์ (ร้อยละ 98.3) รองลงมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร้อยละ 45.0) สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย (ร้อยละ 36.7) หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 31.7) เสียงตามสายในหมู่บ้าน (ร้อยละ 25.0) สถานีวิทยุชุมชน (ร้อยละ 25.0) เจ้าหน้าที่ขององค์กรเอกชน (ร้อยละ 25.0) และเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 23.3) น้อยที่สุด

ตารางที่ 36 การปฏิบัติคนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในการดำรงชีวิต

รายการ	การปฏิบัติคน (n=60)			การปฏิบัติ	ความถี่	ร้อยละ (%)
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ไม่แน่ใจ			
3.1 การยึดหลักความประหยัดในการดำรงชีวิต	55	-	5	- ใช้จ่ายอย่างประหยัดและใช้จ่ายแต่สิ่งที่จำเป็น	39	65.0
	(91.7%)	-	(8.3%)	- ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและไร้คุณค่า	13	21.7
				- ปลูกผักเลี้ยงสัตว์ในชุมชนเพื่อประหยัดในการใช้เงินเหลือจึงขาย	4	6.6
				- ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบาอนุช	3	5.0
				- ประหยัดพลังงานและค่าใช้จ่าย	1	1.7
				รวม	60	100
3.2 การจัดลำดับความสำคัญต่อการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว	58	1	1	- นึกถึงสิ่งที่สำคัญก่อนตามลำดับความจำเป็น	36	61.0
	(96.6%)	(1.7%)	(1.7%)	- ทำบุญหรือบริจาค	17	28.8
				- จัดลำดับการใช้จ่ายและวางแผนรายรับ - รายจ่าย	5	8.5
				- ไม่มีความคิดเห็นใด ๆ	1	1.7
				รวม	59	100
3.3 ประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องซื่อสัตย์สุจริตและมีคุณธรรม	60	-	-	- ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องกฎหมาย	30	50.0
	(100%)	-	-	- ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	7	11.7
				- เป็นคนดีของสังคมและอยู่ในสังคมอย่างสันติสุข	7	11.7
				- ทำหน้าที่ของคนให้ดีที่สุด ไม่เบียดเบียนใคร	7	11.7
				- รักษาศีล 5 ไม่คบโกงผู้อื่น	5	8.3
				- ทำงานด้วยความขยันไม่อิงฉ้อผู้อื่น	4	6.6
				รวม	60	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 36 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติคน (n=60)			การปฏิบัติ	ความถี่	ร้อยละ (%)
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ไม่แน่ใจ			
3.4 การลดละเลิกการแก่งแย่ง แข่งขันเพื่อผลประโยชน์ตนเอง	59 (98.3%)	1 (1.7%)	-	- ไม่คิดโกงเบียดเบียนผู้อื่น	26	44.1
				- ไม่แก่งแย่งผลประโยชน์แข่งขันกับ คนอื่น	16	26.7
				- ให้อีกฝ่ายก่อนไม่เอาเปรียบ และอีกฝ่าย	14	23.7
				- ทำงานด้วยความซื่อ ทอใจในสิ่งที่ คนมี	2	3.3
				- ไม่มีความคิดเห็นใด ๆ	1	1.7
				รวม	59	100
3.5 ประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง ด้วยความซื่อ นกษะอดทน และรอบคอบ	59 (98.3%)	1 (1.7%)	-	- ทำงานทุกวันด้วยความซื่อ นกษะ และอดทน	39	65.0
				- ทำหน้าที่ของคนให้ดีที่สุด	13	22.0
				- ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ	4	10.0
				- มีการวางแผนในการทำงาน	2	3.3
				- ไม่มีความคิดเห็นใด ๆ	1	1.7
				รวม	59	100
				3.6 เก็บสะสมทุนสำรองของตนเอง และครอบครัวเพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน ในยามเดือดร้อน ตกทุกข์ได้ยาก	59 (98.3%)	1 (1.7%)
- เก็บ 1 ส่วน ใช้ 3 ส่วน โดยทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย	13	22.0				
- ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย	9	15.3				
- ไม่มีความคิดเห็นใด ๆ	2	3.4				
รวม	59	100				
3.7 การลด ละ เลิก อบายมุขที่เป็น สาเหตุของความเสื่อมแก่ชีวิต ครอบครัวและสังคม	57 (95%)	1 (1.7%)	2 (3.3%)			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 36 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติคน (n=60)			การปฏิบัติ	ความถี่	ร้อยละ (%)
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ไม่แน่ใจ			
				- พยายามลดการเล่นหอยและ อบาณูช	15	25.4
				- ไม่ดื่มสุรา	2	3.3
				- ไม่มีความคิดเห็นใด ๆ	1	1.7
				รวม	59	100
3.8 การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ แบ่งปันแก่เพื่อนบ้างข้างเคียง และชุมชนที่ทำงานอาศัยอยู่	60 (100%)	-	-	- ช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของให้แก่ เพื่อนบ้านตามที่มีโอกาส	32	53.3
				- ช่วยเหลือกิจกรรมการทำงานของชุมชน	15	25
				- ช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยากหากมี โอกาส	13	21.7
				รวม	60	100
3.9 การให้ความช่วยเหลือ ร่วมมือ แบ่งปันแก่ชุมชนข้างเคียง	37 (61.7%)	1 (1.7%)	22 (36.6%)	- ตามแต่โอกาสเอื้ออำนวย	22	37.3
				- แบ่งปันสิ่งของแก่เพื่อนบ้านใน ชุมชน และชุมชนอื่นๆ	9	15.2
				- ช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนทำบุญ กับชุมชนข้างเคียง	8	13.6
				- ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	5	8.3
				- ไม่มีความคิดเห็นใด ๆ	15	25.4
				รวม	60	100
3.10 การธำรงรักษาไว้ซึ่ง ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ของคนและชุมชน	49 (81.7%)	2 (3.3%)	9 (15%)	- เข้าวัดทำบุญ ถวายเทียน ธูปธูป และ ปฏิบัติธรรม	17	29.4
				- สืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย	12	20.0
				- ช่วยเหลือกิจการงานวัด เข้าร่วม กิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น	6	10.3
				- ทำสารสภักดิ์วิภาพและการเกษตร ปลอดสารพิษ	4	6.9
				- ทำอาหารหมักและอาหารพื้นบ้านใน โอกาสต่าง ๆ	4	6.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 36 (ต่อ)

รายการ	การปฏิบัติคน (n=60)		การปฏิบัติ	ความถี่	ร้อยละ (%)
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ ไม่แน่ใจ			
			- สอนจักสานหัตถกรรมในหมู่บ้าน	4	6.9
			- ขวนถูกหลานไปวัด	1	1.7
			- ร่วมสร้างวัดเพื่อรักษาศิลปะและวัฒนธรรม	2	3.4
			- สอนให้ลูกหลานเป่าแคนเล่นดนตรี	2	3.4
			- สืบทอดสิ่ง ๆ ให้กับลูกหลาน		
			- ไม่มีความคิดเห็นใด ๆ	6	10.4
			รวม	58	100

จากตารางที่ 36 แสดงการปฏิบัติคนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในการดำรงชีวิต พบว่า ชาวบ้าน ไปงบุญเจริญเกือบทั้งหมด มีการใช้ยึดหลักความประหยัดในการดำรงชีวิต โดยใช้จ่ายอย่างประหยัดและใช้จ่ายแต่สิ่งที่จำเป็นมากที่สุด (ร้อยละ 65.0) รองลงมา ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่า (ร้อยละ 21.7) และปลูกผักเลี้ยงสัตว์ในชุมชนเพื่อประหยัดในการใช้เงินเหลือจึงขาย (ร้อยละ 6.6) น้อยที่สุด

ชาวบ้าน ไปงบุญเจริญเกือบทั้งหมดมีการจัดลำดับความสำคัญเพื่อการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว (ร้อยละ 96.6) โดยมีการจัดลำดับความสำคัญเพื่อการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว โดยมีสิ่งสำคัญก่อนตามลำดับความจำเป็นมากที่สุด (ร้อยละ 61.0) รองลงมา มีการทำบัญชีครัวเรือน (ร้อยละ 28.8) และการจัดลำดับการใช้จ่ายและวางแผนรายรับรายจ่าย (ร้อยละ 8.5) น้อยที่สุด

ชาวบ้าน ไปงบุญเจริญทั้งหมดประกอบอาชีพค้าขายถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม (ร้อยละ 100) โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (ร้อยละ 50.0) รองลงมา มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองละผู้อื่น เป็นคนดีของสังคมอย่างสันติสุข ทำหน้าที่ของคนให้ดีที่สุด ไม่เบียดเบียนใครมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 11.7) และรักษาศิล 5 ไม่นคค โกงผู้อื่น (ร้อยละ 8.3) น้อยที่สุด

ชาวบ้าน ไปงบุญเจริญเกือบทั้งหมดมีการลดละเลิกการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง (ร้อยละ 98.3) โดยส่วนใหญ่ไม่คค โกงเบียดเบียนผู้อื่น (ร้อยละ 44.1) รองลงมา ไม่แก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกับผู้อื่น (ร้อยละ 27.1) และให้โอกาสผู้อื่นก่อนไม่เอาเปรียบและอิจฉาผู้อื่น (ร้อยละ 23.7) น้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาวบ้านไปงบุญเจริญเกือบทั้งหมดมีการเก็บสะสมทุนสำรองของตนเองและครอบครัวเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในยามเค็ดรอนคกทุกข้ไค้ชาก (ร้อยละ 98.3) ส่วนใหญ่ทำงานทุกวันด้วยความมานะอดทน (ร้อยละ 66.1) รองลงมาทำหน้าที่ของคนให้ดีที่สุด (ร้อยละ 22.0) และประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์มีความรับผิดชอบ (ร้อยละ 6.8) น้อยที่สุด

ชาวบ้านไปงบุญเจริญเกือบทั้งหมดมีการเก็บสะสมทุนสำรองของตนเองและครอบครัวเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในยามเค็ดรอนคกทุกข้ไค้ชาก (ร้อยละ 98.3) ส่วนใหญ่ เก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายยามจำเป็นโดยเก็บจากรายได้จากการขายผลผลิต จากลูกส่งให้ (ร้อยละ 59.3) รองลงมาเก็บ 1 ส่วนใช้ 3 ส่วนโดยทำบัญชีรายรับ รายจ่าย (ร้อยละ 22.0) และไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย (ร้อยละ 15.3) น้อยที่สุด

ชาวบ้านไปงบุญเจริญเกือบทั้งหมดมีการลด ละ เลิกอบายมุขที่เป็นสาเหตุของความเสื่อมแก่ชีวิตครอบครัวและสังคม (ร้อยละ 95.0) ส่วนใหญ่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข (ร้อยละ 68.3) รองลงมาพยายามลดการเล่นหวยและอบายมุข (ร้อยละ 25.4) และไม่ดื่มสุรา (ร้อยละ 3.3)

ชาวบ้านไปงบุญเจริญทั้งหมดมีการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือแบ่งปันแก่เพื่อนบ้านข้างเคียงและชุมชนที่ทำนอาศัยอยู่ (ร้อยละ 100) ส่วนใหญ่ ช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของให้แก่เพื่อนบ้านตามที่มีโอกาส (ร้อยละ 53.3) รองลงมาช่วยเหลือกิจกรรมการงานของชุมชน (ร้อยละ 25.0) และช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยากหากมีโอกาศ (ร้อยละ 21.7) น้อยที่สุด

ชาวบ้านไปงบุญเจริญส่วนใหญ่มีการให้ความช่วยเหลือร่วมมือแบ่งปันแก่ชุมชนข้างเคียง (ร้อยละ 61.7) ส่วนใหญ่จะช่วยเหลือตามแต่โอกาสเอื้ออำนวย (ร้อยละ 37.3) รองลงมาแบ่งปันสิ่งของแก่เพื่อนบ้านในชุมชนอื่น ๆ (ร้อยละ 15.2) และช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนทำบุญกับชุมชนข้างเคียง (ร้อยละ 13.6)

ชาวบ้านไปงบุญเจริญเกือบทั้งหมดมีการรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนและชุมชน (ร้อยละ 81.7) ส่วนใหญ่เข้าวัดทำบุญถือศีล ฟังธรรม และปฏิบัติธรรม (ร้อยละ 29.4) รองลงมาสืบสานวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย (ร้อยละ 20.7) และช่วยเหลือกิจการงานวัด เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น (ร้อยละ 10.3)

ตารางที่ 37 ความสุขของครอบครัวกับการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในดำรงชีวิตของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

รายการ	ระดับความสุขของครอบครัว			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่รู้ / ไม่แน่ใจ
ความสุขของครอบครัวกับการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในดำรงชีวิต	40 (66.7%)	18 (30.0%)	1 (1.7%)	1 (1.7%)

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.17

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = .76284

ระดับความรู้ความเข้าใจ = ปานกลาง

จากตารางที่ 37 แสดงความสุขของครอบครัวกับการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในดำรงชีวิตของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญมากกว่าครึ่งมีความสุขของครอบครัวกับการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในดำรงชีวิตในระดับมาก (ร้อยละ 66.7) รองลงมามีความสุขของครอบครัวกับการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 30.0) มีความสุขของครอบครัวกับการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในระดับน้อยและไม่รู้ไม่แน่ใจมีเท่ากัน (ร้อยละ 1.7) มีน้อยที่สุด โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.17)

ตารางที่ 38 การถ่ายทอดแนวทาง วิธีการปฏิบัติคนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ลูกหลานผู้ใกล้ชิด

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
มี	48	80.0
ไม่แน่ใจ	9	15.0
ไม่มี	3	5.0
รวม	60	100

จากตารางที่ 38 แสดงการถ่ายทอดแนวทาง วิธีการปฏิบัติคนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ลูกหลานผู้ใกล้ชิด พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเกือบทั้งหมดมีการถ่ายทอดแนวทาง วิธีการปฏิบัติคนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ลูกหลานผู้ใกล้ชิด (ร้อยละ 80.0)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รองลงมาไม่แน่ใจ (ร้อยละ 15.0) และไม่มีการถ่ายทอดแนวทาง วิธีการปฏิบัติคนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ลูกหลานผู้ใกล้ชิด (ร้อยละ 5.0)

ตารางที่ 39 วิธีการถ่ายทอด การปฏิบัติคนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ลูกหลานและผู้ใกล้ชิด

รายการ	ความถี่ (n=60)	ร้อยละ (%)
- สอนให้เป็นคนดีใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและดูแลสาธารณะสมบัติ	16	26.7
- เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลานในด้านต่าง ๆ	13	21.6
- เล่าจากประสบการณ์	12	20.0
- ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ	7	11.6
- สืบสานศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น	5	8.3
- สอนให้รู้จักประหยัดและอดออม	3	5.0
- สอนให้ยึดมั่นถือมั่นในการทำมาหากิน	3	5.0
- แนะนำการดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	1	1.7
รวม	60	100

จากตารางที่ 39 แสดงวิธีการถ่ายทอด การปฏิบัติคนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ลูกหลานและผู้ใกล้ชิด พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่สอนให้เป็นคนดีใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและดูแลสาธารณะสมบัติ (ร้อยละ 26.7) รองลงมาเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลานในด้านต่าง ๆ (ร้อยละ 21.6) เล่าจากประสบการณ์ (ร้อยละ 20.0) ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ (ร้อยละ 11.6) สืบสานศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น (ร้อยละ 8.3) สอนให้รู้จักประหยัดและอดออม สอนให้ยึดมั่นถือมั่นในการทำมาหากินมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 5.0) และแนะนำการดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (ร้อยละ 1.7) น้อยที่สุด

4.1.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

4.1.4.1 ปัญหาและอุปสรรค

จากการศึกษา พบว่า ชาวบ้านบ้านโป่งบุญเจริญ ประสบปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้านโป่งบุญเจริญ โดยมีชาวบ้านที่ให้การสัมภาษณ์ หลากๆ คนคิดว่าไม่ร่ำรวยหรูหราเห็นเพื่อนบ้านมีเงินก็อยากมีบ้างและไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับมักหน้าถือตาของของคนในสังคมเนื่องจากไม่มีฐานะร่ำรวย ซึ่งหมายถึงค่านิยมในสังคมหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

2. ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตมากเท่าที่ควร

3. ชาวบ้านบางส่วนไม่เข้าใจในภาษาที่ใช้ส่งเสริมเกี่ยวกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

4. ชาวบ้านบางคนคิดว่าการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงสามารถคิดได้ง่ายแต่ทำยากเพราะถ้าไม่มีทุนก็ทำอะไรไม่ได้

4.1.4.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านโป่งบุญเจริญ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การให้ความรู้เพิ่มเติมขยายความหมายของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง ให้เข้าใจง่ายขึ้นและหาแนวทางปฏิบัติหลาย ๆ แนวทาง เพราะประชาชนมีความเป็นอยู่ที่หลากหลาย

2. อยากจะให้ผู้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางทางการเกษตรและการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านมีความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3. รณรงค์ให้ทุกคนในชุมชนทุกเพศทุกวัยได้รับข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้ระบบการสื่อสาร และสื่อของรัฐและเอกชนให้มากยิ่งขึ้น

4.2 วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพพื้นฐานทั่วไปของชาวบ้าน พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.0) ส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 40.0) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 85.0) มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 คน (ร้อยละ 30.0) จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาปีที่ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 มีจำนวนเกือบเท่ากัน (ร้อยละ 41.7) และ (ร้อยละ 45.0) ตามลำดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่นา (ร้อยละ 43.3) ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริม (ร้อยละ 65.0) มีรายได้อยู่ระหว่าง 50,001 - 100,000 บาท/ปี (ร้อยละ 71.6) และมีหน้าที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 8.3) จากข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า ชาวบ้านมี

การศึกษาในขั้นพื้นฐาน มีอาชีพหลักและมีรายได้ของครอบครัว ตามอัธยาศัยนั้นกระบวนการทางสังคม เช่น การดำเนินกิจกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ได้ดำเนินไปอย่างปกติ

จากการศึกษาพบว่าชาวบ้าน หมู่บ้าน โป่งบุญเจริญ มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก โดยมากกว่าครึ่งชาวบ้านมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด มีเหตุผล มีคุณค่าซื้อแต่สิ่งที่จำเป็น ลดความฟุ่มเฟือยเพื่อครอบครัว ความรู้ความเข้าใจเรื่องความมีเหตุมีผล ชาวบ้านมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง โดยชาวบ้านมีการคิดไตร่ตรอง มีการวางแผนก่อนใช้จ่ายเงินในครอบครัว โดยซื้อแต่สิ่งที่จำเป็น โดยจัดลำดับก่อนหลัง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องภูมิคุ้มกันที่ดี (การมีหลักประกันพึ่งตนเองได้) ชาวบ้านมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง และมีการนำทรัพยากรที่มีในชุมชนมาใช้ได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของปิยะบุตร หล่อ ไกรเลิศ (2547: 136) ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี ต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อม และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง ด้านเศรษฐกิจแต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการมุ่งที่การลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่พอกินพอใช้

ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความพอดีในด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เช่น ความพอดีด้านจิตใจ ความพอดีด้านสังคม การมีส่วนร่วมในชุมชน การเสริมสร้างการทำมาหากิน ความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ปิยะบุตร หล่อ ไกรเลิศ (2547: 136) ได้กล่าวถึงหลักการพึ่งตนเองด้านจิตใจจะต้องทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่ง เป็นอิสระด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน นอกจากนี้แล้วชาวบ้านได้ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักความประหยัดในการดำรงชีวิต โดยใช้จ่ายอย่างประหยัดและใช้จ่ายแต่สิ่งที่จำเป็น การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว โดยนึกถึงสิ่งที่สำคัญก่อนตามลำดับความจำเป็น ชาวบ้านทั้งหมดมีการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

และผู้อื่น เป็นคนดีของสังคมอย่างสันติสุข ทำหน้าที่ของคนให้ดีที่สุด ไม่เบียดเบียนใครมีจำนวนเท่ากัน มีการลดละเลิกการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง การเก็บสะสมทุนสำรองของตนเองและครอบครัวเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในช่วงเดือนคร่อกทุกซั้ได้ยาก ส่วนใหญ่ทำงานทุกวันด้วยความมานะอดทน การเก็บสะสมทุนสำรองของตนเองและครอบครัวเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในช่วงเดือนคร่อกทุกซั้ได้ยาก ส่วนใหญ่เก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายยามจำเป็นโดยเก็บจากรายได้จากการขายผลผลิต จากถูกส่งให้ การลด ละ เลิกอบายมุขที่เป็นสาเหตุของความเสื่อมแก่ชีวิตครอบครัวและสังคม ส่วนใหญ่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ชาวบ้านทั้งหมดให้ความร่วมมือช่วยเหลือแบ่งปันแก่เพื่อนบ้านข้างเคียงและชุมชนที่อาศัยอยู่ การธำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนและชุมชน ส่วนใหญ่เข้าวัดทำบุญถือศีล ฟังธรรม และปฏิบัติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของปิยะบุตร หล่อไกรเลิศ (2547: 136) ได้กล่าวถึงหลักการที่ตนเองว่า หลักการที่ตนเอง 5 ประการคือ ทำคนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่งเป็นอิสระ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี ต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อม และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง และต้องการมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ ตามพระราชกระแสด้วยว่า "...หากพวกเราร่วมมือร่วมใจกันทำสัก ¼ ประเทศชาติของเราก็สามารถรอดพ้นจากวิกฤตได้..."

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพภาพทั่วไป ศึกษาถึงการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในชีวิตประจำวันและศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน โป่งบุญเจริญตำบลวังพิศกุล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษาจากตัวแทนชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ จำนวน ครอบครัวละ 1 คน รวมจำนวน 60 คน (60 ครอบครัว) จากจำนวน 150 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 40 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 สถานภาพพื้นฐานทั่วไปของชาวบ้าน หมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

สถานภาพพื้นฐานทั่วไปชาวบ้านส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.0) และเพศหญิง (ร้อยละ 40.0) ส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี (ร้อยละ 40.0) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 85.0) จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 45) ประกอบอาชีพเกษตรกร (ทำไร่นา) (ร้อยละ 43.3) เป็นหลัก และประกอบอาชีพเสริม (ร้อยละ 21.0) ชาวบ้านประกอบอาชีพเสริม คือ เลี้ยงวัวเนื้อ (ร้อยละ 28.5) มากที่สุด รองลงมาประกอบอาชีพเสริมทำสวนผัก (ร้อยละ 19.0) มีรายได้อยู่ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท/ปี (ร้อยละ 71.6) มีตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 18.3) คือ ตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 45.4) มากที่สุด

5.1.2 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ หมู่ที่ 3 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของ อำเภอบึงสามพัน ห่างจากอำเภอบึงสามพัน 17 กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดกับเขตพื้นที่ของอำเภอหนองไผ่ ซึ่งมีระยะทางไปอำเภอหนองไผ่ประมาณ 30 กิโลเมตร หมู่บ้านมีพื้นที่ทั้งหมด 4,300 ไร่ มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบ มีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งน้ำ 111 ไร่ เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวน 2 แห่ง สระส่วนตัว 9 แห่ง มีบ่อน้ำบาดาล 4 แห่ง มีป่าไม้ธรรมชาติ 1 ไร่ 3 งาน ลักษณะภายในหมู่บ้านทั่วไป มีถนนภายในหมู่บ้าน เป็นถนนคอนกรีต 4 สาย มีระบบน้ำประปา 2 แห่ง ระบบไฟฟ้ามีการใช้ไฟฟ้าทุกครัวเรือน มีโทรศัพท์สาธารณะ 2 แห่ง ประชากรภายในหมู่บ้านประกอบ

อาชีพการเกษตรเป็นหลัก และรับจ้าง เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรองในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีมี ศิลปะประจำหมู่บ้านคือ คนตรีไทย และมีวัด 1 แห่ง

5.1.3 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้าน

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต พบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.38$) โดยมากกว่าครึ่งชาวบ้านมีการใช้จ่ายอย่าง ประหยัด มัธยัสถ์ มีเหตุผล รู้คุณค่าซื้อแต่สิ่งจำเป็น ลดความฟุ่มเฟือยเพื่อครอบครัว (ร้อยละ 53.3) ความรู้ความเข้าใจเรื่องความมีเหตุมีผล ชาวบ้านมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) โดยชาวบ้านมีการคิดใคร่ครวญ มีการวางแผนก่อนใช้จ่ายเงินใน ครอบครัว โดยซื้อแต่สิ่งจำเป็น โดยจัดลำดับก่อนหลัง (ร้อยละ 61.7) ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ภูมิคุ้มกันที่ดี (การมีหลักประกันพึ่งตนเองได้) ชาวบ้านมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$)

5.1.4 หลักสำคัญของความพอดีตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความพอดีด้านจิตใจในระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ย ระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$) โดยพิจารณาและพอใจในสิ่งที่ตนมี พึ่งตนเองและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน (ร้อยละ 48.3) มากที่สุด ความพอดีด้านสังคม มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.27$) มากกว่าครึ่งมีการอยู่ร่วมกันและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมีการวางตัวให้เหมาะสม และเป็นคนดีของสังคม (ร้อยละ 53.3) ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระดับ ความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่ทำลายธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่ใช้สารเคมีที่พิษต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 43.3) ความพอดีด้านเทคโนโลยีมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) โดยชาวบ้านนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับงาน ใช้เท่าที่จำเป็นและอย่างรู้คุณค่ามี เหตุผล (ร้อยละ 60.0) มากที่สุด ความพอดีด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) ชาวบ้านหมู่บ้านส่วนใหญ่มีการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ มีการจัดทำบัญชี ครอบครัว และการหมุนเวียนเงินในครอบครัว (ร้อยละ 46.7) การปฏิบัติตนเป็นคนดี มีระดับ ความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$) โดยชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเสียสละเพื่อ ส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันในชุมชน โดยไม่หวังผลตอบแทนรวมทั้งไม่ทำให้ผู้อื่น เดือดร้อน (ร้อยละ 48.3) การมีส่วนร่วมในชุมชน มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.35$) โดยชาวบ้านให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 81.7) มากที่สุด การเสริมสร้างการทำมาหากิน ความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.37$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญส่วนใหญ่มีความตระหนักถึงการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน เช่น งานบุญและกิจกรรมอื่น ๆ (ร้อยละ 51.7) การพึ่งตนเองได้ของชุมชนในลักษณะ (ชุมชนเข้มแข็งของชุมชนและระหว่างชุมชน มีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) โดยมากกว่าครึ่งชาวบ้านมีการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนโดยการจัดกีฬาต้านยาเสพติด (ร้อยละ 55.0)

5.1.5 แหล่งความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเกือบทั้งหมดคิดความข่าวสารจากแหล่งความรู้ คือ โทรทัศน์ (ร้อยละ 98.3) รองลงมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร้อยละ 45.0) สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย (ร้อยละ 36.7) หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 31.7) เสียงตามสายในหมู่บ้าน (ร้อยละ 25.0) สถานีวิทยุชุมชน (ร้อยละ 25.0) เจ้าหน้าที่ขององค์กรเอกชน (ร้อยละ 25.0) และเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 23.3) น้อยที่สุด

5.1.6 การปฏิบัติตนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ชาวบ้านโป่งบุญเจริญเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.7) มีการปฏิบัติตนหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักความประหยัดในการดำรงชีวิต โดยใช้จ่ายอย่างประหยัดและใช้จ่ายแต่สิ่งที่จำเป็นมากที่สุด (ร้อยละ 65.0) การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว (ร้อยละ 96.6) โดยนึกถึงสิ่งที่สำคัญก่อนตามลำดับความจำเป็นมากที่สุด (ร้อยละ 61.0) ชาวบ้านทั้งหมดมีการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม (ร้อยละ 100) โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (ร้อยละ 50.0) รองลงมามีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น เป็นคนดีของสังคมอย่างสันติสุข ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ไม่เบียดเบียนใครมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 11.7) มีการลดละเลิกการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง (ร้อยละ 98.3) โดยส่วนใหญ่ไม่ลดโกงเบียดเบียนผู้อื่น (ร้อยละ 44.1) การเก็บสะสมทุนสำรองของตนเองและครอบครัวเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในยามเดือดร้อนตกทุกข์ได้ยาก (ร้อยละ 98.3) ส่วนใหญ่ทำงานทุกวันด้วยความมานะอดทน (ร้อยละ 66.1) การเก็บสะสมทุนสำรองของตนเองและครอบครัวเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในยามเดือดร้อนตกทุกข์ได้ยาก (ร้อยละ 98.3) ส่วนใหญ่ เก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น โดยเก็บจากรายได้จากการขายผลผลิต จากลูกส่งให้ (ร้อยละ 59.3) การลด ละ เลิกอบายมุขที่เป็นสาเหตุของความเสื่อมแก่ชีวิตครอบครัวและสังคม (ร้อยละ 95.0) ส่วนใหญ่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข (ร้อยละ 68.3) ชาวบ้านทั้งหมดให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือแบ่งปันแก่เพื่อนบ้านข้างเคียงและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ (ร้อยละ 100) ส่วนใหญ่ช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของให้แก่เพื่อนบ้านตามที่มีโอกาส (ร้อยละ 53.3) การให้ความช่วยเหลือร่วมมือแบ่งปันแก่ชุมชนข้างเคียง (ร้อยละ 61.7) ส่วนใหญ่จะช่วยเหลือตามแต่โอกาสเอื้ออำนวย (ร้อยละ 37.3) การชำระรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและ

ภูมิปัญญาของคนและชุมชน (ร้อยละ 81.7) ส่วนใหญ่เข้าวัดทำบุญถือศีล ฟังธรรม และปฏิบัติธรรม (ร้อยละ 29.4)

5.1.7 ความสุขของครอบครัวและการถ่ายทอดการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในดำรงชีวิต

ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญมากกว่าครึ่งมีความสุขของครอบครัวกับการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในดำรงชีวิต มีระดับความสุขของครอบครัวเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญเกือบทั้งหมดมีการถ่ายทอดแนวทางวิธีการปฏิบัติตนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ลูกหลานผู้ใกล้ชิด (ร้อยละ 80.0) ส่วนใหญ่สอนให้เป็นคนดีใช้ชีวิตอย่างพอเพียง (ร้อยละ 26.6) รองลงมาเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลาน (ร้อยละ 21.6) เล่าจากประสบการณ์ (ร้อยละ 20.0) ไม่ค่อย (ร้อยละ 11.6) สืบสานศิลปวัฒนธรรม (ร้อยละ 8.3) สอนให้รู้จักประหยัด สอนให้ขยันหมั่นเพียรทำความดีมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 5.0) และแนะนำการดำรงชีวิต (ร้อยละ 1.7) ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง การนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ ตำบลวังพิถูล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ชาวบ้านมีการรับรู้หรือเรียนรู้เกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ดังนั้นหากสามารถส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความรู้เพิ่มขึ้นและถูกต้อง สื่อโทรทัศน์จึงเป็นสื่อหนึ่งที่ควรพิจารณามากที่สุด และนอกจากนี้แล้วยังสามารถส่งเสริม โดยใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การจัดอบรม การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในหมู่บ้าน และสื่ออื่น ๆ ซึ่งจะสามารถทำให้ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญและหมู่บ้านอื่น ๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ได้อย่างถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. ควรมีการกระจายและขยายพื้นที่ศึกษาให้มากขึ้น เพื่อจะได้ทราบว่าชาวบ้านได้มีการปรับใช้ หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตหรือไม่เพื่อเป็นประโยชน์ ทำให้หน่วยงานของรัฐทราบข้อมูลที่แท้จริงว่าชาวบ้านมีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการส่งเสริมเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ เพื่อให้เกิดความมั่นคงแก่ชาวบ้านและการพัฒนาชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- กฤษฎณา วงษาสันต์. 2542. วิถีไทย. กรุงเทพฯ: เวิร์คเวฟ เอ็ดดูเคชั่น. 326 น.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2549. “เศรษฐกิจพอเพียง”. คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แหล่งที่มา: <http://www.doae.go.th/report/SE/html/01.htm>, 8 พฤศจิกายน 2549.
- กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง. 2550. “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง”. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แหล่งที่มา : <http://www.sufficiencyeconomy.org/mfiles/1126690846/chapter2.pdf>, 28 มีนาคม 2550.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. 2542. เส้นทางที่เป็นไปได้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 216 น.
- ณรงค์ หุตานวัตร์ และนันทิยา หุตานวัตร์. 2547. เกษตรกรรมยั่งยืน กระบวนทัศน์ กระบวนการ และค่านิยม. นนทบุรี: มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย). 331 น.
- ปิยะบุตร หล่อไกรเลิศ. 2547. เศรษฐกิจพอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอเชียแปซิฟิคส์ ฟรินดิงส์. 136 น.
- ลีลาภรณ์ บัวสาย. 2549. เศรษฐกิจพอเพียง : ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน. น. 9 – 11.
- วิทยา นนทันทภา. 2550. “ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง”. โรงเรียนบ้านโคกเพิ่มโคกกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แหล่งที่มา : <http://school.obec.go.th/bpr/1.htm>, 28 มีนาคม 2550.
- วิทยากร เชิงกุล. 2547. พัฒนาการแบบยั่งยืนกับการแก้ปัญหาคนจน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิดิทรรศน์. 152 น.
- ศูนย์สารสนเทศ. 2549. “เศรษฐกิจพอเพียง”. สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่. แหล่งที่มา: http://www.prdnorth.in/The_king/gallery.php., 10 พฤศจิกายน 2549.
- เสน่ห์ จามริก. 2542. ทฤษฎีใหม่ในหลวงชีวิตที่พอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน. 208 น.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุนทร รวีเหลือง. 2542. การประชุมนิเทศและติดตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เสริมธุรกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติและปกป้องกันและแก้ไขยาเสพติดจังหวัดสระบุรี.
สระบุรี. 78 น. (อัครสำเนา).
- สำเนียง ประยุทธ์ศ, 2549 “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”. การจักระบบความรู้ของชุมชนเพื่อการ
พึ่งตนเอง. แหล่งที่มา : <http://gotoknow.org/blog/samnieng/67688>, 28 มีนาคม 2550.
- สำนักพัฒนาสังคม. 2549. เศรษฐกิจพอเพียง. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3. 11-22 น.
- อภิษฐ์ พันธเสน. 2546. การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและ
ขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 368 น.
- อรุณี ปิ่นประยงค์. 2542. “เศรษฐกิจพอเพียง: การเกษตรที่พึ่งพาตนเอง”. กรมส่งเสริมการเกษตร.
แหล่งที่มา: <http://www2.doae.go.th/www/work/web/arune/self%20eff%201.htm>,
10 พฤศจิกายน 2549.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตของชาวบ้าน หมู่บ้านบ้านโป่งบุญเจริญ
ตำบลวังพิถล อำเภอป่าสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีพุทธศักราช 2549

ศึกษาโดย นางสาวสาวิตรี ศรีสุนทร

สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร – การผลิตสัตว์

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คำชี้แจงในการสัมภาษณ์

1. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์นี้ คือ ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ
2. โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องของการศึกษาวิจัย
3. แบบสัมภาษณ์
 - ตอนที่ 1 สถานภาพพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งบุญเจริญ
 - ตอนที่ 3 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต
 - ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สถานภาพพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม**ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์**

ชื่อ/บ้านเลขที่	หมายเลขแบบสัมภาษณ์
--------------------------	-----------------------------

ตอนที่ 1 สถานภาพพื้นฐานทั่วไปของชาวบ้านหมู่บ้าน โป่งบุญเจริญ

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพ

- โสด สมรส หย่าร้าง หม้าย

4. สมาชิกในครอบครัว.....คน

- เพศชาย.....คน

- เพศหญิง.....คน

5. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ป. 4 ม.6
 ป.6 ปริญญาตรี
 ม.3 ปริญญาโท

6. อาชีพหลัก.....

7. อาชีพเสริม.....

8. รายได้รวมบาท/ปี

9. ตำแหน่งหรือหน้าที่ในชุมชนที่ได้รับมอบหมาย มี (ระบุ)

- ไม่มี

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน ไปงบุญเจริญ (ใช้ข้อมูลของแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจาก ผู้นำหมู่บ้าน)

1. พื้นที่

จำนวนพื้นที่ทั้งหมด.....ไร่.....ตารางวา

ลักษณะของพื้นที่.....

.....

2. แหล่งน้ำธรรมชาติ / แม่น้ำ

.....

3. ประชากร

มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น.....คน เพศชาย.....คน เพศหญิง.....คน

4. ทรัพยากรธรรมชาติ

4.1 ป่าไม้.....ไร่ / ไร่ยละ.....(แหล่งที่มา.....)

4.2 แหล่งน้ำ.....ไร่ / ไร่ยละ.....(แหล่งที่มา.....)

4.3 อื่นๆ (ระบุ).....

5. สาธารณูปโภค

5.1 ถนนภายในหมู่บ้าน.....

.....

5.2 การประปา.....

.....

5.3 สาธารณสุขมูลฐานชุมชน เช่น อามัย/อสบ.....

.....

5.4 ไฟฟ้า.....

.....

5.5 ระบายสื่อสาร.....

6. การประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้าน

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ศิลปวัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน

ศิลปวัฒนธรรมของหมู่บ้าน	ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร (เรียงลำดับความสำคัญ)
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. ศูนย์บริการของรัฐ / เอกชน

สถานีอนามัย.....แห่ง
สภาพทั่วไป.....

โรงเรียน.....แห่ง
สภาพทั่วไป.....

สถานีตำรวจ.....แห่ง
สภาพทั่วไป.....

10. สถานที่ปลูกสร้างทางศาสนา/ความเชื่อ

วัด.....แห่ง
สภาพทั่วไป.....

อื่นๆ (ระบุ) แห่ง
สภาพทั่วไป.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักแนวคิเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ

1. ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักแนวคิเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

1.1 ท่านคิดว่าหลักแนวคิเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริหมายความว่าอย่างไร

.....

.....

1.2 ท่านเคยรับฟังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่

เคย ไม่เคย

1.3 ท่านรับฟังจากแหล่งสื่อสารใด

เสียงตามสายในชุมชน วิทยุชุมชน โทรทัศน์ อื่นๆ (ระบุ).....

1.4 ระดับความรู้ความเข้าใจหลักคิพื้นฐานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับตนเองและครอบครัว

1.4.1 แนวคิหลักพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับความรู้ความเข้าใจ

ก. ความพอประมาณ มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ

- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

ข. ความมีเหตุมีผล มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ

- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

ค. มีภูมิคุ้มกันที่ดี มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ

(การมีหลักประกัน ที่ตนเองได้)

- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

1.4.2 หลักสำคัญของความพอดีตามหลักแนวคิเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับความรู้ความเข้าใจ

ก. ความพอดีด้านจิตใจ มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ

- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

ข. ความพอดีด้านสังคม มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ
- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

ค. ความพอดีด้านทรัพยากร มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ
ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

ง. ความพอดีด้านเทคโนโลยี มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ
- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

จ. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ
- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

1.5 ระดับความรู้ความเข้าใจหลักคิดพื้นฐานความแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน

ระดับความรู้ความเข้าใจ

ก. การปฏิบัติตนเป็นคนดีในชุมชน มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ
- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

ข. การมีส่วนร่วมในชุมชน มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ
- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

ค. การเสริมสร้างการทำดี มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ
ความสามัคคี ช่วยเหลือ แบ่งปันซึ่งกันและกัน และธำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน
- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

ง. การพึ่งตนเองได้ของชุมชน มาก ปานกลาง น้อย ไม่รู้/เข้าใจ
(ความเข้มแข็งของชุมชน และระหว่างชุมชน)
- ท่านมีความรู้ความเข้าใจอย่างไร.....

1.6 ท่านมีความรู้ความเข้าใจการปรับใช้หลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับกับชุมชนของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. แหล่งความรู้เกี่ยวกับหลักคิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

..... เสี่ยงคามสายในหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน

..... วิทยุชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมอ อบค. ฯ

..... วิทยุแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่ขององค์กรเอกชน

..... โทรศัพท์ อื่นๆ (ระบุ).....

3. การปฏิบัติตนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในการดำรงชีวิต

3.1 การยึดหลักความประหยัดในการดำรงชีวิต ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ

- ท่านปฏิบัติอย่างไร.....

.....

3.2 การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการใช้จ่ายของตนเอง ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ

และครอบครัว

- ท่านปฏิบัติอย่างไร.....

.....

3.3 การประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ

ซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม

- ท่านปฏิบัติอย่างไร.....

.....

3.4 การละลดเลิกการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ

ผลประโยชน์ตนเอง

- ท่านปฏิบัติอย่างไร.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3.5 การประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ
 ด้วยความขยัน มานะอดทน และรอบคอบ
 - ท่านปฏิบัติอย่างไร.....

- 3.6 การเก็บสะสมทุนสำรองของตนเอง ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ
 และครอบครัวเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในยามเดือดร้อน ตกทุกข์ได้ยาก
 - ท่านปฏิบัติอย่างไร.....

- 3.7 การละ ลด เลิก อดบายนุขที่เป็นเหตุ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ
 ของความเสื่อมแก่ชีวิต ครอบครัว และสังคม
 - ท่านปฏิบัติอย่างไร.....

- 3.8 การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือแบ่งปัน ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ
 แก่เพื่อนบ้านข้างเคียงและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่
 - ท่านปฏิบัติอย่างไร.....

- 3.9 การให้ความช่วยเหลือ ร่วมมือแบ่งปัน ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ
 แก่ชุมชนข้างเคียง
 - ท่านปฏิบัติอย่างไร.....

- 3.10 การธำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ
 และภูมิปัญญาของคน และชุมชน
 - ท่านปฏิบัติอย่างไร.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ท่านและครอบครัวมีความสุขกับการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในดำรงชีวิตเพียงใด

- มาก ปานกลาง น้อย ไม่แน่ใจ

5. ท่านได้มีการถ่ายทอดแนวทาง วิธีการปฏิบัติตนตามหลักแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงแก่ลูกหลานและผู้ใกล้ชิดท่านหรือไม่

- มี ไม่มี ไม่แน่ใจ

6. หากท่านมีการถ่ายทอดท่านทำอย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

1. ปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะหรือความต้องการการช่วยเหลือ

.....

.....

.....

.....